

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Olfert Ricards
Eftermæle

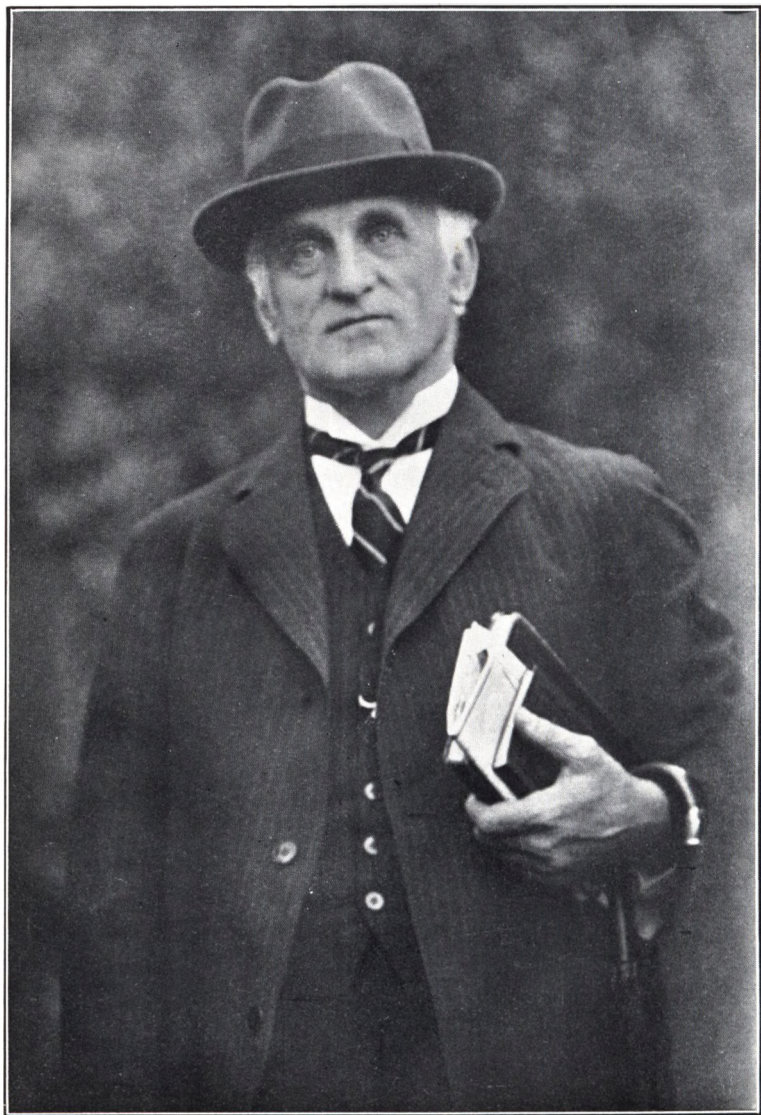
i Presse og Radio

Ved

Gunner Engberg

DE UNGES FORLAG

1 9 2 9

OLFERT RICARDS EFTERMÆLE

OLFERT RICARD

GUDS RIGES VAAR. Bi-
belske Studier. 6. Tusind.
3,75. Indb. 6,00. I Fransk-
bind 9,50.

DANSK JUL OG ANDRE
VERS. 2. Udgave. 2,00.
I Stofbind 4,00.

DENNE ER DAGEN. Fra
Fester i K. F. U. M. 5. Tu-
sind. Indb. 2,00.

KORTE VINK. Plan for
daglig Bibellæsning. 4. Op-
lag. 1,00.

GIV ALDRIG TABT. En
Drengs Historie. 8. Tu-
sind. 1,50. Indb. 3,00.

OLFERT RICARDS
EFTERMÆLE
I PRESSE OG RADIO

VED
GUNNER ENGBERG

2 OPLAG

DE UNGES FORLAG AARHUS
HOVEDKOMMISSION: O. LOHSE
MCMXXIX

INDHOLD

<i>Forord</i>	5
<i>Provst Hans Koch: Olfert Ricard in memoriam</i>	7
<i>Kgl. Konfessionarius Provst Dr. teol. H. M. Fenger:</i> <i>Olfert Ricard</i>	11
<i>Pastor Vilh. Kold, Tavlov: Olfert Ricard</i>	13
<i>Valgmenighedspræst Oscar Geismar: Olfert Ricard</i> ..	15
<i>Pastor Knud Hee Andersen: Føreren</i>	19
<i>Pastor Carl Lund, Helligsø: Olfert Ricard</i>	20
<i>Sognepræst Axel Rosendal: Olfert Ricard</i>	23
<i>Sekretær, Pastor G. B. Scheie, Oslo: Olfert Ricard</i> ..	25
<i>Politimester Janne Palm, Helsingborg: Olfert Ricard</i>	26
<i>Pastor W. Baur, København: Olfert Ricard</i>	28
<i>Redaktør G. Helweg-Larsen: Ricard og Danmark</i> ..	31
<i>Provst P. Helweg-Larsen: Ricard</i>	33
<i>Sekretær Aage Falk Hansen: Ricards Bibeltimer</i>	36
<i>Pastor Carl Christensen: Ricards Bisættelse</i>	38
<i>Biskop Dr. teol. H. Ostenfeld: Tale over Ricard i</i> <i>Garnisons Kirke</i>	39
<i>Fuldmægtig i Kirkeministeriet Louis Petersen: Minde-</i> <i>ord i K. F. U. M.s Centralforening Tirsdag den</i> <i>25. Juni 1929</i>	42
<i>Pastor Vilh. Buch: Olfert Ricard som K. F. U. M.s</i> <i>Sekretær. En Mindetale i K. F. U. M. i Odense</i>	45
<i>Gunner Engberg: Mindetale i Radio Søndag den 7.</i> <i>Juli 1929</i>	49

Forord

Mange kærlige (men utaalmodige) Mennesker spørger allerede efter en Bog om Ricard.

En saadan vil antagelig lade vente længe paa sig, og det bør den ogsaa. Der er Ting, som ses tydeligere og bedømmes rigtigere, naar man faar dem paa Afstand.

Tiden løber næppe fra Ricard!

Skønt han jo havde en meget fremskudt Plads i den offentlige Bevidsthed, mens han levede, og skønt den danske Presse har fulgt ham til Graven med en Anerkendelse, der maaske savner Sidestykke, saa tror jeg alligevel, hans Skikkelse og hans Indsats vil v o k s e, efter som Tiden gaar.

Men dette vil Fremtiden afgøre.

For imidlertid at give hans mange Venner noget at læse om ham er disse Artikler samlede (med deres Forfatteres Tilladelse). Det er ikke min Mening, at alt er rigtigt, som her er skrevet om ham; nu og da siger Forfatterne ogsaa hinanden imod; men forskellige Personligheder giver her deres Opfattelse og Dele af deres Erindring.

Til den Læser, som vil lade sig vejlede, maa jeg maa-ske have Lov at sige, at det er ikke værd at læse Bogen ud i eet; adskillige Træk vil naturligt nok gaa igen i flere Artikler; læs dem hver for sig efterhaanden.

— — »Du var her nylig, og jeg gaar
her ofte og blir mødt af dig;
her er ej Stue eller Vej,
hvor Tanken om dig ikke staar«.

Jægerspris Sommerlejr, 20. Juli 1929.

Gunner Engberg.

OLFERT RICARD *in memoriam.*

Af Provst HANS KOCH.

Vi, der i 90'erne — som Lærere eller Præster — sad ude paa Landet, hørte undertiden sære Sagn om, at der inde i Hovedstaden var noget nyt ved at gro frem — noget hidtil ukendt, en kristelig Ungdomsforening. Forklaringen lød ikke sjælden paa, at det var en Forening til Etablering af »Omvendelser« à la Indre Mission, og Fortælleren lod ofte skimte frem, at naar disse mangan Gang var af tvivlsom Værdi overfor de Voksne, saa kunde de formentlig kun gøre Ulykker paa Unge.

Med Rygterne fulgte imidlertid altid et Navn. Der var en ung Mand, som i denne Sag bestandig nævnedes. Han hed Olfert Ricard. Allerede Navnet virkede distingveret. Man vidste ogsaa, at han hørte til en højt anset bureaukratisk Familie, som hidtil ikke just havde vist nogen Tilbøjelighed til at blande sig med det jævne Folk, og mindst af alt med den Del af det, der traadte frem i pietetisk Klædebon. Endelig stod det fast, at denne Ricard — i Modsætning til adskillige andre unge ivrige Profeter — havde været en dygtig og interesseret Student; det blev endog sagt, at Professorerne havde ønsket at knytte ham til Universitetet. Der var altsaa adskilligt, som gjorde det vanskeligt nok helt at overse denne »sær-sindede«. Paa den anden Side var det ganske klart, at han ikke var ude om at gøre Kritikerne arbejdsløse; han syntes endog til Tider at udæske dem.

Den første Gang, jeg saa ham, var ved Studentermødet

paa Herlufsholm. Mit Hovedindtryk var dette, at han var forskellig fra alle os andre, men det var mig ikke selvindlysende, at Fortrinnet var paa hans Side. Formentlig har han været enig med mig i, at vi var forskellige, og da i saa høj Grad, at det ikke nyttede at prøve paa at arbejde sammen. Jeg mente den Gang at have nogen Interesse i og Erfaring med Hensyn til Spørgsmaalet »Ungdom og Kristendom« og gjorde kort efter Herlufsholmsmødet et Forsøg paa at komme i Forbindelse med Ricard og hans Arbejde. Uden egentlig at være afvist forstod jeg snart, at den Mand, der her stod for Styret, ønskede at øve Tingene efter det Skema, han selv havde lagt, og han havde ikke Brug for andres Indblanding.

Saa gik Aarene. Og medens det meste af det, vi andre havde tænkt, blev til saa usigelig lidt, saa var det i denne Tid som om Ricard var lig den Gartner, der har den lykkelige Haand, og som, naar han stikker en Pind i Jorden, ser den spire frem, vokse op og bære Frugt. Selv de af os, der mente at vor Maade at tage Tingene paa i og for sig maaske var bedre, kunde ikke undgaa at se, at de unge Mænd i Danmark gav Ricard Ret. Det Træ, han havde været med at plante, det gav Frugt. Det Syn, som han havde skuet — i en Tid, hvor det ellers blandt kristne Unge var smaat med Syner, — det fik Virkelighed. Han har selv mindet om denne Fremgangs Tid.

»Der har været Dage,« — siger han*) — »store Dage, da Dreng- Arbejdet blev opdaget og tog mægtigt Opsving; det rygtedes i Drengenes Verden, at der var noget paa Færde.« Det var den Gang, da kristne Ungdomsarbejdere fra England og Tyskland (hvor dog Arbejdet var saa langt ældre) kom til København for at lære, hvorledes man byggede en Ungdomsafdeling op, der en Tid var saa kraftig, at den næsten tog Luven fra andet Arbejde. Eller atter: der var Dage, hvor Bibeltimen var det Møde, der samlede flest og betød mest og blev søgt med størst Glæde — og dog var de Besøgende ganske almindelige københavnske Drenge. Og der var Dage, hvor en Kreds

*) Med Mund og Pen II, S. 41 (Prædiken ved Ungdomsafdelingens Jubilæum 18. September 1910).

af unge Mænd samledes til Bøn og Arbejde for Danmarks Ungdom: Engberg, Louis Petersen, Aamundsen, Mads Samuel Jørgensen og mange andre.

Kort at sige: K. F. U. M. voksede op til at blive et stort og rigtbærende Træ — saa stort og rigt, at vi overhovedet ikke kan tænke os, hvorledes det vilde have set ud i københavnske Kredse af Unge, hvis K. F. U. M. ikke havde været. Men den, der var Foregangsmanden i alt dette, var Olfert Ricard. Det var ham, der saa Synerne, det var ham, der talte Ordene, der blev Daad — levende Ord til Danmarks unge Mænd; det var ham, der tolkede Skriften for dem; det var ham, der — her støttet bl. a. af Grev Joakim Moltke, K. F. U. M.s trofaste Ven igennem mange Aar — knyttede Forbindelser med Udlandets K. F. U. M.-Arbejdere, med Wilder og Mott og mange andre. Det var endelig ham, der varsomt, men bestemt lempede K. F. U. M. ud af det Favntag, hvormed »Indre Mission« i den bedste Mening havde haabet at kunne klemme Ungdomsbevægelsen inde. Væksten var kendelig overalt; i det Ydre — Bygningerne blev stedse større — og i det Indre; man gik i Bredden uden at tabe i Dybde. Men det var een enkelt Mand, der til at begynde med stod med meget faa Hjælpere, med meget ringe kristelig Erfaring, med saare faa Forbilleder, hjemlige eller udenlandske, — det var denne ene Mand, der fremfor nogen anden blev brugt af Gud til at føre dette Værk frem.

Saa kom der en Tid, hvor Ricard rigtigt saa, at Ungdomsarbejdet maa ikke holde En fast; hverken for de Unges eller for Ungdomslederens Skyld. Da Ricard havde lært at se dette, saa gik han uden Klage; uden megen Raab og Hallo. Skønt det utvivlsomt var ham svært. Og da han gik, saa gik han for Alvor. Han vilde ikke — skønt han endnu i adskillige Aar forblev Bestyrelsens Formand — vedblivende styre og lede. Han var loyal, hjælpsom, støttende overfor den Kreds af Unge, der tog hans Arbejde op. Han glædede sig over dem, endog naar han skønnede, at de gjorde noget bedre, end han selv havde formaet.

Selv blev han 2den Præst i en Forstadskirke, under Kaar, der ikke just syntes velskikkede. Da blev Ricard den Præst i København, der samlede saa mange Tilhørere, Kirken kunde rumme; og saaledes blev det ved at være, da han blev Sognepræst ved Garnisons. Selv ved »Kl. 2-Tjenesten« fyldtes denne mægtige Kirke, naar Ricard prædikede. Der er mange Vidnesbyrd om, hvad hans Prædiken har betydet for Unge og Gamle. Der gaar ogsaa sære Sandsagn om, hvad han kunde tillade sig at sige i en Prædiken. Ricard havde et Lune af en egen Art; dertil en udpræget Sans i Retning af det barokke, og her som iøvrigt paa andre Punkter kunde hans gamle Menneske tage Magten. Det er vanskeligt at tale om for den, der saa sjældent havde Lejlighed til at høre ham. Men naar nogle synes at have ment, at det var »Bisarrerierne«, der drog Tilhørerne, saa er hans trykte Prædikener det stærkeste Vidnesbyrd i modsat Retning. Her er intet søgt og intet anstrengt; og dog virker de stærkt paa Læseren. Jeg glemmer ikke, hvorledes det gik mig, da jeg laante første Bind af Ricards Prædikener til min gamle Fader, der ikke var let at tilfredsstille med Hensyn til opbyggelig Læsning. Da jeg kom for at hente Bogen, vilde han ikke af med den, og det endte med, at jeg maatte udlevere ham 2den Del ogsaa. I de Aar, hvor Ricard stod paa »Garnison«s Prædikestol, flokkedes Skarerne om den, og hans Skrifter blev læst mere end nogen anden opbyggelig Forfatters i vort Land.

Saa stod da Ricard som den anerkendte Ungdomsfører, den søgte Prædikant, den efterspurgte Forfatter. Ikke underligt, at man nu ved hans Død har kunnet tale om ham som en Mand, for hvem alt lykkedes, en Mand, hvis Sindstilstand altid var præget af Harmoni og aandelig Ligevægt. Intet kan være mere forfejlet end en saadan Opfattelse. Saadanne Resultater, som Ricard naaede, de vindes kun for dyre Løsepenge. Det var ikke Fantasier, naar Ricard talte om Sindets Strid, om Syndens Magt, om Verdens Troløshed og meget andet. Han var en bestandig kæmpende. Og han, til hvem saa mange kom, blev alle Dage ved at være en ensom Mand. Og

han, for hvem saa meget lykkedes, saa klarere end maaske nogen anden, hvor stykkevis Arbejdet havde været. Derfor var intet ham fjernere end en vis borgerlig-kristelig Harmoni. De, som mødte ham i Ensomheden, vidste det; og han gjorde mindst af alt noget for at skjule det.

Han var inderst inde en ensom, man kan vist sige udslidt, Troens Stridsmand. Men han, som tilsyneladende bestandig kæmpede med saa stor Fremgang for andre, han maatte stedse kæmpe til det yderste for at holde sin egen Linie. Hans »gamle Menneske« voldte ham ideligt Besvær, og han gjorde saa lidt for at skjule ogsaa det, som vi andre holder tilbage. Men naar han i manges Øjne vil staa som en Mand, der var baaren oppe af Menneskegunst, en Modepræst, en, som er kommen for let igennem en vanskelig Verden, da viser de, naar de tænker saaledes, kun at de ikke kendte den, om hvem de taler. Han stred bestandig med sig selv. Og han skjulte det ikke for sig selv, hvorfor Striden maatte føres: »for at ikke jeg, som prædiker for andre, selv skal blive forkastet.«

Nu er Striden slut; vi følger ham til Grænsen; vi anbefaler hans Sjæl til Guds Naade. Vi takker Gud for, hvad han gav os i Ricard; ogsaa for hans Troskab i Venskab. Han blev for mange en god Ven; for mange blev han en Vejleder til Kristus; for den danske Ungdomsbevægelse en Fører, som ingen anden. Han elskede den danske Kirke. Han tjente sin Herre tro. Han arbejdede mere end alle vi andre. Af Guds Naade var han det, han var, og hans Naade imod ham har ikke været forgæves.

Velsignet være hans Minde. Requiescat in pace. »Maatte han hvile i Fred!«
(»Nationaltidende« 22/8 1929).

OLFERT RICARD.

Af kgl. Konfessionarius Provst Dr. teol. H. M. FENGER.

For over 40 Aar siden var jeg Lærer i Religion i Gymnasieklasserne i Borgerdydskolen paa Christianshavn — gid jeg havde magtet det langt bedre! Der saa jeg ham

første Gang — usædvanlig velbegavet, fin og levende, vist ret kritisk af Naturen overfor os Lærere.

Saa kom han med sine Forældre i en Aarrække i Kirke og til Alters i Garnisons Kirke, hvor jeg var bleven Præst — og jeg kom til at bo Dør om Dør med ham, mens han var i sine Forældres Hjem; hensynsfuld og kærlig mod sin smukke, hvidhaarede Moder, og tidlig — alt som Student — Ven og Sjælesørger for mange unge, som besøgte ham i Hjemmet. Saa tog han fat i K. F. U. M., i hvis Bestyrelse jeg havde siddet, men ikke kunde ofre den nødvendige Tid. Hans sjældne, rige Evner udfoldede sig forbavsende hurtigt i Foreningen, han var en vældig vækkende og samlende Kraft, elektriserende og lysende for dem. Han havde Livet *i sig* og bragte det *med sig* — han var aldrig kedelig og tør, hans Bibeludlægninger var indholdsrige og med bestemt Adresse til de Unge — det var levende Vandstrømme, der udgik fra ham til Ungdommen, som ellers ikke let lod sig vinde og binde ved Ordets Forkyndelse.

Men Ordet var Liv i ham — det smittede; sjælden eller aldrig før herhjemme har en enkelt Mand haft en saadan Indflydelse som han i Ungdomskredsen. Han undte de unge Livets kosteligste Perle, og han besad Evnen til at lade den straale og lyse for deres Øjne, saa ogsaa de saa den. Men han vilde tillige, at den skulde lyse over de unges Liv og over deres Syn paa alt godt menneskeligt. De skulde blive gode Børn i deres Hjem, flittige, dygtige Arbejdere i deres jordiske Stilling, mandige og muntre Sønner af vort Fædreland.

Han havde Evne til at vinde Medarbejdere med Lyst til at gaa ind i Gerningen, begavede, dygtige, sunde Medarbejdere. Der er vokset op om ham som Føreren en Stab af Ungdomsledere, som han glædede sig over, under deres eget Særpræg og Selvstændighed; han kunde give Arbejdet fra sig uden at slippe det af sit Hjerte.

Ungdomsborgen rejste sig — vi syntes det var lovlig stort anlagt! — men det gik, og rundt i vor Hovedstad og i Provinsbyerne er der rejst en Række prægtige Hjem for unge Mænd.

Som Prædikant var han noget *meget betydeligt*. — Jeg har hørt ikke faa ypperlige i Udlandet og herhjemme: Martensen, Monrad, P. C. Kierkegaard, den ældre og yngre Paulli, Frimodt og Stein; Ricard indtog efter mit Skøn en med dem jævnbyrdig Plads, nærmest beslægtet med Frimodt og Stein — men alligevel særpræget. Et gediegent kristeligt Indhold, en prægnant og aandfuld Udlæggelse af Evangeliet med ypperlige Pointer — en klassisk Form, vel overvejet og dog naturlig.

Lunets Strejf kunde der komme over Talen, saa Smilet kom frem hos Tilhørerne — en enkelt Gang en noget barok Vending, men det var kun forbigaende.

Han var en frugtbar Forfatter, Prædikensamlinger, Udlæggelser af gamle- og ny-testamentlige Bøger og mange andre; forbavsende, at han fik Tid dertil, og det var aldrig Hast- og Jaskværk.

Han har været uendelig meget for mange enkelte, baade for unge og ældre anfægtede, dybt bedrøvede Mennesker.

Der var Festivitas over hans Person ved Gudstjenesten, baade paa Prædikestolen og for Alteret, og der var Festivitas over hans Gudstjenester, som maatte betage — og gjorde det kendeligt paa den vedvarende talrige Tilhørerkreds af alle Lag i vort Folk.

Han maatte fra Ungdommen af kæmpe med store legeomlige Smerter — de bidrog vel en Del til hans vemodige Blik, men hans Melankoli havde vel nok dybere Grund i hans Natur. Han kunde ogsaa være fuld af Munterhed, ellers havde han ikke faaet det Tag i Ungdommen, som han fik.

Et kærligt Menneske, en god, trofast Ven, en dansk Mand og Fædrelandets Ven var dette fine, ædle Menneske, som tidlig gav Gud sit Hjerte og alle sine Evner og Kræfter.

(»Morgenbladet« 22/8).

OLFERT RICARD.

Af Pastor VILH. KOLD, Tavlov.

Vi havde forskelligt Syn paa flere Punkter, men han var min kære Ven, som jeg har elsket fra Ungdomsdage-

ne, da vi lærte hinanden at kende. Første Gang, jeg traf ham, var ved et Ungdomsmøde i Slagelse i Halvfemserne. Der var bleven fortalt mig om hans store Begavelse. Nu gjaldt det jo om, hvordan hans aandelige Stilling var. Jeg gik saa hen til ham og spurgte, om han var Pietist. »Nej,« svarede han, »jeg er *Jesuit*«, hvormed han mente Tilhænger af Jesus. Han var ikke Pietist, ikke saa meget i hvert Fald, som jeg kunde ønske, men en Discipel af Jesus var han, og det er jo derom Spørgsmaalet drejer sig paa den store Dag. Tidlig blev han greben af Jesu Kristi Kærlighed og gav sig helt til ham for at tjene ham med de rige Evner, hvormed han af Naturen var udrustet.

Det gjorde han som Sekretær i Københavns K. F. U. M. Han talte til de unge om Jesus saa deres Øjne lyste og Hjerter blev varme, hjalp dem, naar de kom til ham med deres Tvivl og Fristelser, skrev til dem og gik efter dem, naar de blev borte, og gjorde ingen Forskel paa Latinskoleleven og Smededrengen. Det var deres Sjæle, han vilde vinde for Herren og Livet med ham. Han var Ungdomsføreren frem for nogen herhjemme, et Hoved højere end alle de andre.

Og det gjorde han som Præst først ved Johanneskirken og siden ved Garnisonskirken i København. Han var en dygtig og veltalende Prædikant, og Folk strømmede til i store Skarer, saa der vel ikke er nogen Præst i Danmark, der har samlet saa mange under sin Prædikestol som han. Men det, han vilde, var visselig ikke at samle om sig selv, men om Jesus, og jeg er vis paa, at der er mange, baade unge og ældre, der gennem hans Vidnesbyrd blev troende Mennesker og fik deres Sjæle frelst. En Dag havde jeg Besøg af en hellig Mand fra Jylland, som fortalte mig, at hans Datter, som var kommen til København, dør var bleven omvendt ved at høre Ricard i St. Johannes Kirke. Og en anden Gang var det en Dame, som jeg havde haft Lejlighed til at vidne for flere Gange, der kom til mig og sagde, at hun nu havde faaet Fred med Gud, og da jeg spurgte, hvordan det var gaaet til, svarede hun, at det var ved at komme i Garnisonskirken og høre Ricards Prædikener.

Han var jo ogsaa en flittig Forfatter, der har skrevet en Mængde Bøger og Pjecer, som har faaet en rivende Afsætning og er udbredt hele Landet over. Og naar man gennemgaar hans Forfatterskab, hvad er det saa, det hele drejer sig om uden dette ene *at herliggøre Jesus og vise Sjælene Vejen til ham?* Han var Tjeneren med de fem Talenter, og han gravede dem ikke ned i Jorden, men brugte dem i sin Herres Tjeneste, saa han fik rige Renter deraf.

Der stod i Nationaltidende en Artikel om ham, som ellers var god og træffende, men der var en Bemærkning deri, som gjorde mig meget ondt, og som jeg synes, sætter en Plet paa hans Minde, der skal afvaskes. Der tales om hans vidunderlige Arbejde blandt Ungdommen, og saa hedder det, at han fik Lykke til at lempe Ungdomsbevægelsen ud af Indre Missions Favntag. Det er ikke rigtigt. Da Ricard blev Sekretær i K. F. U. M. i København, blev den netop mere »missionsk« end den før havde været, og de Prædikanter, han kaldte paa til at tale til de Unge, var fortrinsvis Indre Missionspræster og saadanne, som han vidste, vilde sige til dem, at de skulde omvende sig for at komme ind i Himmeriges Rige. Et af de sidste Skrifter, vi har fra hans Haand, er en Skildring af Vilh. Beck, som viser, hvor han elskede denne Mand og beundrede den Gerning, han har øvet i vor Kirke. Han var vel ikke Indre Missionsmand i snævrere Forstand, men han elskede den indre Mission, og derfor skal der ogsaa fra vor Side lyde en Tak til Gud for Olfert Ricard og for al den Velsignelse, Herren igennem ham har ladet strømme ud over Danmarks Ungdom og den danske Kirke.

(»Den Indre Missions Tidende« 30/6).

OLFERT RICARD.

Af Valgmenighedspræst OSCAR GEISMAR.

Med Olfert Ricard er en af den danske Folkekirkes faa repræsentative Mænd gaet bort. Trods al villet Jævnhed var han til Bunden af sin Natur præget af sin Afstamning, sit Milieu. Havde en ublid Skæbne anbragt

ham i et Landsbysogn, var det hele maaske ingenting blevet til. København var hans Barndoms Hjem og hans Manddoms Verden. Ikke lidt af Forstads-Arbejderens zünftige Humør ejede han, ogsaa (via Broderen) en Streg af »Nørrebros Teater«s paa een Gang skarpe og harmløse Vid, men det var dog Amaliegade-Kvarteret, som udgjorde den stilfulde Ramme om hans Liv. Her smuttede den unge Departementscheffsøn afsted, Ligemand med Diplomatiets og Bourgeoisiets straalende Ungdom, og her skred den højt ansete Gejstlige sine daglige Ture. Meget var ændret i disse mange Aar, men om hans Læber laa stadig Slægtens og Racens nationalliberale Smil, skeptisk og maliciøst, men her altsaa blidnet af den dybtgaaende Venlighed, som mere og mere blev hans Væsens Grundelement.

Hvis Danmark endnu ejede Prælater, var Olfert Ricard en af disse; nu er Prælaternes Tid omme, og ufrivillig eller nødtørftig Jævnhed har afløst Skrudenens og Højtidsfuldhedens Tidsalder. Dette voldte, at Ricard vist, trods al sin Popularitet, følte sig som noget af en fremmed Fugl i vore Dages demokratiske Kirke. Under den gamle Ordning havde han forlængst beklædt en af Landets fornemste Bispestole og baaret Stillingens Værdighed som vi andre en Hjemmedragt; nu maatte han opleve den Tort at blive vraget af Jacob Appel og for en grundtvigsk Valgmenighedspræst. Naar dette gik saa haardt i ham, som det gjorde, var det næppe af krænket Forfængelighed, men han forstod bare intet af det. Hans Øjne havde læst Loven om Bispevalg, men hans Sind havde ikke nemmet den.

Det var vist mest af alt Trangen til Arbejde, som i Ricards Ungdom gjorde ham til Missionsmand paa Trods af nedarvet Tradition og selverhvervet Tankegang. Der laa den store By for hans Øjne med sine Hundredtusinder af Indbyggere og sine ak saa faa Præster. Med Sogne paa 20—70,000 Sjæle kunde disse arme intet andet end administrere og fungere. Set med hans Øjne var Brandesianismen og Socialismen vel lige arge Kirkefjender. Det gjaldt altsaa Kamp paa Liv og Død for Hoved-

stadens og dermed for Landets Frelse. Et helt Kuld af unge Teologer fik i disse Begejstringens Aar deres Præg for Livet. Hvad de siden oplevede, mægtede ikke at slide det af dem, og paa det kendte de hinanden, ogsaa under de graa Haar.

Ricards Verden blev Ungdommen. Egentlig aldrig den Ungdom, han selv tilhørte. I Øjeblikket er vel det højere og højeste Borgerskab med dets Sønner og Døtre det kirkelig set mest forsømte Hjørne af Danmark. Men Middelstandens og den pænere Arbejderstands Ungdom, dem uden fine Fornemmelser, men med Humør og Opdrift over det hele. K. F. U. M.-Arbejdet var forlængst begyndt, da Ricard traadte til, men nu fik det baade Art og Skik. Hans Munterhed fejede megen Surhed ud af Krogene, og hans Ildhu skabte Liv og Lyst i Sindene. Fra et uænset Forstadsfænomen voksede K. F. U. M. under hans Hænder til en Landsbevægelse af stort Tilsnit. Borge rejstes, og Sekretærer ansattes. En Overgang saa det ud, som var den danske Kirke intet andet end K. F. U. M. Maaske dog med et Par Højskoler og Valgmenigheder som Levn fra den svundne Tid.

Saa overmodigt saa Ricard aldrig paa sit eget Værk. Skønt engelsk indstillet var hans Sind for skeptisk til at lade sig blænde af Organisationer og Medlemsprotokoller, og som Aarene gik, voksede op i ham en nagende Tvivl angaaende Holdbarheden, maaske ikke af Foreningen og Virksomheden, men af Livet i de enkelte Sjæle. Da Bevægelsen for nylig holdt sit Jubilæum, mærkede man bag Festlighederne Angsten lure. Selvfølgelig virkede ogsaa de unge Barthianeres ætsende Haan med. Disse gejstlige Kannibaler ligefrem fraadsede i de ledende K. F. U. M.ers Hjerteblod. Ricard slog sit Vids og sin Anstands Kaabe om sig til Værn, men mon den helt dækkede?

Under denne mange Aar lange Udvikling formedes Olfert Ricards Skikkelse gennem indre Vækst og ydre Avancement. Han begyndte som Vilhelm Becks Lærling og Beundrer, men endte som J. P. Mynsters. Noget i denne Frontforandring var frivilligt, men det meste nød-

tvungent. Som Missionen udfoldede sig, uden Becks Salt og Lune, i Kampstilling mod alt og alle, som ikke helt *kunde* være med, kunde den ikke bruge Ricard, og Ricard til Gengæld heller ikke den. Det var meget af en Bedrift at hejse Højkirkens Flag under Kaar, der syntes dødbringende mod alle Højkirkens Idealer, men paa Ricard opfyldtes det, at man altid vender tilbage til sin første Kærlighed; man bliver altid den, man var. Racen, Stammen, Traditionen slog igennem. En skulde holde »Taler over Religionen til de dannede blandt dens Foragtere«, og denne ene blev Ricard.

Han medbragte mange Forudsætninger til Gerningen: En dybtgaaende Menneskekundskab og en fint skolet Talekunst var noget af det væsentligste. Men han gjorde sig Arbejdet *for* besværligt ved hver Søndag at dømme sig selv til at overraske. Dette kan ingen, og Ricard altsaa heller ikke. Det var vel hans Københavnersind, som hindrede ham i stadig at sige det samme. Men de mange Aar igennem samlede han store Skarer af Tilhørere om sig, blev en af de faa, som dog satte i Bevægelse, skabte Uro, vakte Røre. De lydhøreste fornam, at det, der bandt ham til Kristendommen mere end noget andet, var hans dybt sørgmodige og ensomme Sinds Trang til Trøst og Fællesskab.

Ricards Prædikener var fint udført og omhyggeligt indstillet efter det Maal, han ønskede at naa, men fra Stilens Side virkede de lovlige cisereret, mere af Smaakunst end godt er, og deres Slagkraft hæmmedes af, at han ikke turde overlade Aanden nogen vigtig Chance. Der var intet, der sprudlede og brød sig Vej i disse Taler. Vælde ejede de ikke. Maaske kom det af et indre Forbehold i hans Sinds Dyb, maaske blot af en fastlagt Regel for Udarbejdelsen af Prædikener. Et fint afstemt og kunstnerisk virkende Instrument var Olfert Ricard, paa een Gang hjerteligt gribende og frimodigt forløsende, men ingen Basune, der tiltvang sig Herredømmet over Hjerterne. Men som han var, vil hans Skikkelse blive staaende i den danske Kirkes Historie og i det danske Kirkefolks Minde. I en mærkelig Overgangstid tjente han tro-

lig sin Herre ved at videreføre den gode Arv fra Fædrene og omforme den efter Nutidens Tarv og Lejlighed.

(»Sorø Amtstidende« 22/6).

FØREREN.

Af Pastor KNUD HEE ANDERSEN.

Ricard var en af de virkelige Førerskikkelser, som der ikke fødes mange af i hvert Slægtled. Den, der som ung kom i Tjeneste under ham, vil aldrig kunne istemme den fortærskede Klage over, at »vor Tid mangler Førere«. Vi har nemlig haft en Ungdom under virkeligt Førerskab.

Ricard kunde paa een Gang imponere og vække Tillid. Med et Blik kunde han bremse noget forkert, og med et opmuntrende Nik kunde han faa en til at gøre sig dobbelte Anstrengelser. Mere end een Gang er en ung Mand kommet stammende ind i hans Stue for at spørge, hvad Ricard havde imod ham. Ingenting! — viste det sig. Det var disse Feltherreøjne, som havde set prøvende paa den unge Mand og vel sagtens ramt et saarbart Punkt i Samvittigheden, saa han følte Trang til at skrifte. Efter en saadan Samtale, hvor alle Misforstaaelser var blevet talt igennem og fjernet, følte man sig forunderlig tryk ved at komme igen til den store Fører, naar man trængte til fortrolig Hjælp. »Misforstaaelser kommer som Regel af, at man ikke rigtig forstaar hinanden,« lærte han en. I det hele taget ejede han et befriende Lune. Han forstod Spøgens og Smilets Opgave i Livet. »Kærligheden gaar med Lommerne fulde af Spøg, som den strør om sig, saa det rasler,« har han sagt i en Tale. Og han saa frisk paa Tingene. Hvis han mødte det Argument: »Saa-dan plejer vi altid at gøre,« kom Svaret rask og omgaaende: »Det er een Grund mere til ikke at gøre det denne Gang.«

Ricard levede helt for den Sag, han havde kær. I senere Aar fremhævede han det som Hemmeligheden ved K. F. U. M.s stærke Fremgang i hans Sekretærtid: »Vi vilde kun det ene — saa sker der noget.« Han havde en Jernenergi. Man imponeredes af Omfanget af hans Læs-

ning. Foruden rige litterære og kulturelle Interesser dyrkede han Teologien med Flid. Man fandt ham altid à jour med Tidens Strømninger. Det meste blev læst mellem 10 og 1 Aften efter en lang og broget Arbejdsdag. Man havde Indtryk af, at Minutter aldrig blev borte for Ricard, og dog kunde han give sig Tid, naar det gjaldt et Besøg eller en Samtale.

Han var en fremragende Brevskriver. Som hans Haandskrift baade var smuk og særpræget, var Indholdet ligesaa. En Hilsen paa et Prospektkort, et Hastværksbrev om et praktisk Anliggende, alt fik en personlig Form, ofte med et Stænk af Humor, men altid paa sin Vis fuldendt. Ricard syntes ikke at kunne skrive en sjusket eller indholdsløs Sætning.

Bag Ricards vennesele Lune laa der jo en hel Del Melankoli. Han kendte den store Førers Ensomhed. I de senere Aar følte han sig ofte træt og skuffet. Tilmed var han næppe en Dag fri for Mindelser af Sygdom.

Nu har han faaet Hvile. Vi under ham den. Men dybt vil han savnes af de Tusinder, som i ham fandt baade en Fører og en aandelig Fader.

(»Nationaltidende« 22/8).

OLFERT RICARD.

Af Pastor CARL LUND, Helligsø.

»Jeg stod engang paa Blomstertorvet i Florenz. Der var rigtig Vaar i Luften den Dag, højblaa Himmel og lys, varm Sol, der stod en Livsens Duft af den allefarvede Blomstervrimmel, det summede af glade Menneskestemmer og spillede af lyse, brogede Dragter, Duer fløj til og fra med klaprende Vingeslag, og det sorte og hvide Marmor i Domkirken gnistrede af Sollys, allesammen var vi under Vaarens søde Trylleri og følte ligesom Livslysten skylle gennem Lemmer og Sind. Da med ét smækkedes to store Porte op i et gammelt Palæ, og et sælsomt Optog kom til Syne. Fire Mænd med sorte, spidse Hætter, hvor kun Øjnene lyste bag Glughullerne, kom ud, bærende en Baare, hvorpaa en Død var lagt, der var kun

bredt et sort Silketæppe over Liget, saa man saa den fremspringende Næses Form; lydløst og paafaldende hurtigt gik de henover det foraarsglade, blomsterduftende Torv og forsvandt ind i et af Domkirkens Sidekapper. *Døden gik en Rundgang hen over Livets Blomstertorv*« (af en Prædiken af Ricard).

Ricard er død. Døden tog ham med paa sin Rundgang henover Livets Blomstertorv, midt i Danmarks rige Vaar. *Han elskede Danmark*. Atter og atter har han ladet sit skønne Sprogs Harpe klinge til Danmarks Pris. I en af hans sidste Prædikener »Det dødsdømte Træ« taler han om det gamle, danske Bøgetræ, Danmarkstræet. Skulde det være dødsdømt? Er Dommens Mærke sat i dets Bark? Ligger Øksen ved Roden af Træet? Garnisonspræst var han, og med en god Samvittighed manede han de unge til den Fædrelandskærlighed, der om fornødent vil sætte Livet til for Fædrelandet.

Han elskede Danmarks Ungdom. Det var et fast Led i hans Kirkebøn, at det maatte være deres Stolthed og Lykke at være Jesus bekendt. Han tog meget centralt Sigte i sit Ungdomsarbejde. Det var fra første Færd Jesus, han vilde tjene, og Jesus han henviste de unge til. Havde vi ikke haft Ricard, og Gud ikke havde sendt os en anden, saa havde den danske Kirke i Dag været adskillig fattigere paa hellig Ungdom, end den er.

Ricard elskede de hellige i Danmark. Han kunde stundom sige noget, de ikke kunde forstaa. Han havde jo en vid Horisont, hvor mange har en snæver Horisont. Der har jo alle Dage været svage og stærke Brødre i Guds Menighed. Men vi har sandelig ikke Raad til den Flothed at kassere dem, Gud bruger.

Ricard elskede ogsaa Mennesker. Jeg ved ikke, om han gjorde det af Naturen. Men han blev opdraget til det af Gud i Lidelsens Skole. Han lærte Udholdenhed i Kærlighedens Tjeneste. Gik han ikke sidste Aar her paa Vildsund Strand med slemme Galdestenssmerter og stod dog ind imellem og forkyndte Guds Ord for en mange tusindtallig Skare, som om alt var vel. — Han lærte at trøste andre med den Trøst, hvormed han selv var ble-

ven trøstet af Gud. Hans Bog: »Fat Mod! En Trøstebog for dem, som gerne vil være Kristne eller er det«, er et smukt Vidnesbyrd herom.

Han elskede sin Gerning. Det var en stor Gerning, han fik betroet. En Gerning med Mund og Pen. Den Menighed, der samledes om hans Prædikestol, var ikke i udpræget Grad nogen Sognemenighed. Den var samlet fra den ganske By. Og den vil maaske ikke i Fremtiden samles mere. Ricard elskede sin Prædike- og Forfattergerning. Han var en Aandsarbejder, fin, flittig, dygtig. Men det blev ham sværere og sværere at prædike, idet han stillede større og større Krav til sig selv.

Elskede han ogsaa Livet? Ja, for sit Arbejdes Skyld. Han gik til den sidste svære Operation for sit Arbejdes Skyld. Men der var sikkert en Tone i hans Hjærte:

Bort fra Verdens Land at ile,
bort fra Møje, hjem til Hvile,
er jeg rejsefærdig til,
naar min Herre Jesus vil.

Menneskelivets Raahed og Brutalitet, sikkert ogsaa Medkristnes haarde Domme, kunde nok bedrøve ham. »Verdenskrigens fire evighelvedeslange Aar har forandret alt og gjort nogle af os gamle før Tiden«, skriver han. Og den Retning, som en speciel Fløj af den kristne Studenterbevægelse tog herhjemme, voldte ham megen Bekymring. — Jo, han elskede nok Livet her, men han elskede det evige Liv højere.

Thi Ricard elskede Jesus Kristus.

Fra alle hans Prædikener, som fra hans første til hans sidste Bog, klinger der en ydmyg Tak til Frelseren, en Lovsang til hans Hellighed og Kærlighed. Og glædeligt var det at se, hvordan Gud drog sin Tjener tættere og tættere til Jesu Kors. Vi mærker det gennem Ricards Bøger. I »Kristus og hans Mænd« er Korset allerede meget tydeligt, i Fastepredikenerne: »For os« og »Under Jesu Kors« er Jesu Lidelse det altbeherskende. I den sidste Bog: »Enfoldig Vejledning til Frelse, Romerbrevet udlagt for Lægfolk«, møder vi den modne, dybe

Kristnes ydmyge Fremstilling af den store Apostels Frelsesforkyndelse, der jo samler sig om Jesu Død og Opstandelse og Aandens Vidnesbyrd i Guds Børns Hjærter.

Olfert Ricard er død. Det har grebet hans Venner med Vemod. Men nu undte Gud ham Hvilen efter Vaanden og Glæden i sin Glans. Vi vil takke Gud for, hvad han gav os, gav den danske Ungdom og den danske Kirke i Ricard. Og vi vil bevare hans Minde i Ærbødighed og Kærlighed.

(»Thisted Amts Avis« 24/6).

OLFERT RICARD.

Af Sognepræst AXEL ROSENDAL.

Blandt dem, som i disse Dage er med til at flette Mindekransen for Ricard, maa ogsaa jeg i al Beskedenhed have Lov at være. Hans Betydning rækker jo langt ud over en eller anden lille snæver kirkelig Baas, hans Skikkelse rager saa højt op over Jævnmaalet, at det maatte føles som noget unaturligt, dersom »Menighedsbladet« tav stille ved denne Lejlighed.

Gaar vi i Detailler, vil Meningerne straks dele sig; men ingen vil kunne benægte, at Navnet Olfert Ricard betegner en trofast Søn af vort danske Folk og en ejendommeligt udrustet Tjener i vor Herres Menighed herhjemme.

Ungdomsfører, Prædikant og Skribent var han, og gennem det alt blev han Sjælesørger for mange. De sjældne Evner, som var ham betroet, blev udnyttet til det yderste af hans voldsomme Energi, og hans Virksomhed paa de forskellige Felter blev derfor af usædvanlige Dimensioner.

Vi var engang en Klasse Latinskoledrenge, som efterhaanden havde gjort Tilværelsen ulidelig for adskillige »Religionslærere«. Deres Optræden paa Skuepladsen var gerne af ret begrænset Varighed. Saa gik Døren op en Dag, og ind kom en ny Lærer, cand. Ricard. Nobel i sit Ydre og venligt smilende tog han straks Plads ved den sorte Tavle, tegnede et Kryds midt paa den, til venstre for Krydset set fra vore Pladser skrev han: 4, 3, 2, 1; til

højre: 1, 2, 3, 4, hvorpaa han vendte sig og sagde: »Mine Herrer, her ser De et Billede af Tiden! Midt i Tiden staar et Kors, og Tiden regnes fra det!« Han *havde* os straks. Jeg glemmer ham det aldrig. Han vilde utvivlsomt, hvilket Fag han end maatte have givet sig af med, være bleven en Lærer af Guds Naade.

Spillende Liv, slagfærdig Munterhed og ægte Alvor — altsammen bevirkede, at hans »Timer« blev Festtimerne i vort sidste Skoleaar. Intet Under, at han kunde samle de unge i K. F. U. M.

Dette Menneskeliv, udadtil saa solbelyst, har dog nok kendt til Skuffelser og Skygger. Et Hjerter, der i saa høj Grad tager Del i andres Ve og Vel, faar mange Sorger. Det var vist intet Tilfælde, naar Ricard graanede saa længe før Tiden. Til de mange Byrder kom jo ogsaa Sygdommen og Smerterne og Ensomheden.

»Jeg selv har med Aarene mere og mere Brug for at mødes med Mennesker, som ser anderledes paa Tingene end jeg, og vil helst nøjes med det strengt nødvendige Antal af Uvenner,« skrev han i et Brev.

I fremstaaende Mænds Kølvand vil baade Efterabere og Nedsablere boltre sig. »De mente, naar bare Ryggen var kroget, saa ligned' de altid en Kæmpe i noget.« Ricard har ikke kunnet undgaa Efteraberne; men de har vel mest appelleret til hans vidunderlige Sans for det komiske. Nedsablerne derimod har, for saavidt de var udgaaet fra den Ungdomskreds, han førte an, voldt ham Smerte. Skønt egentlig skulde man synes, at den ofte letkøbte Kritik ikke maatte være i Stand til at gaa ham nær.

For K. F. U. M.-Bevægelsen i vort Land er Tabet af Førstemanden ganske simpelt uerstatteligt. Man kan iøvrigt mene om Bevægelsen, hvad man vil, i en vis Forstand maa den siges at være Ricards Værk; et Værk, som gennem Tiderne vil vidne om hans Indsats til Gavn for dansk Ungdom.

Men i vide Kredse vil man mindes Navnet Olfert Ricard med Tak. De, som ikke er indfanget af Partikævl eller Kritiksye, vil føle, at vor Kirke er blevet et værdis-

fuldt Navn fattigere. Og vi er sikkert mange udenfor den snævrere, af ham prægede Kreds, som i disse Dage med Tak har ladet Tankerne gaa tilbage til et eller andet Ungdomsminde, som vidner om, at han blev en af vore Vejledere til Kristus i vor Gæringstid.

(»Menighedsbladet« 29/6).

OLFERT RICARD.

Af Sekretær, Pastor G. B. SCHEIE, Oslo.

Det er gått inn på nogen og hver av oss å få høre at han er vandret bort. Det er næsten som en av våre egne er gått fra oss. Det føles slik, og det er så underlig å tenke at vi ikke mere skal få se ham her i verden, at han ikke mere skal komme oss raskt imøte med sitt vinnende lyse smil og sine hender rakt frem til hilsen. Hans hår var jo nok blitt hvite, og årene, de arbeidsfylte, hadde furet hans kjære ansikt; men han var fremdeles så herlig ung, i samvær den yngste av alle — så sprudlende ungdomsglad og rik i sinn.

Det blev så trist og tomt ved budskapet om hans død; vi ser oss omkring og spør: hvem har vi nu igjen? — Vi synes der er så få virkelig førende og av kraft — i Guds rikes arbeide. Og Ricard følte mange av oss som *føreren* her i det kristelige ungdomsarbeide i Norden, særlig som K. F. U. M.-bevegelsens bannerfører. Den ild han fikk tendt i Danmark og i danske unge sinn, den lyste også helt hjem til Norges land, og han fikk anledning til ved besøk herhjemme å tende hjerter med den hellige ild som brente i ham selv.

Vi var nok startet med vårt K. F. U. M.-arbeide i Norge før dette blev begynt i Danmark; men hvor hevet ikke så Ricard banneret høit, så det syntes over hele Norden! Og hvor hørtes ikke hans glade kampsignal og hans freidige budskap over våre land om ungdommens Herre og Frelser. Der var høi himmel og flom av sol over hans forkynnelse, samtidig som han kjente ungdommens såre og alvorlige strid mot synden — men nettop derfor kun-

de han møte deres trang med *Ham*, Jesus Kristus, vår Frelser, vår Herre og Gud.

Så må vi takke Gud for alt som blev utrettet ved ham — gjennom de utmerkede ungdomsbøker, ved det muntlige ord og ved hans personlighet — blev man kjent med ham, måtte man bli glad i ham.

Han blev 57 år. Gud hadde utrustet ham rikt, og han fikk utrettet meget; få får utrettet så meget — efter hvad vi mennesker kan bedømme. — Ungdomsarbeider var han, prest, forfatter, leder av det praktiske seminar for prester m. m. og dertil sykkelig. Hans energi og arbeidskraft var merkelig stor. Det er vel rett å si at Guds kraft blev åbenbaret i hans skrøpeligheit.

Olfert Ricard var dansk, og han var glad ved å være dansker. Men, vi føler det også slik at han tilhørte oss.

Danmark har mistet en stor sønn; den danske kirke har mistet en god tjener. Ungdommen i Danmark, i Norden — og videre ute — har mistet en fører og venn.

Vi sørger; men vi sørger med håb: at Gud har tatt ett av sine barn og frelst det inn til sig.

(»Den unges Ven«, Nr. 13).

OLFERT RICARD.

Af Politimester JANNE PALM, Helsingborg.

Det är en egendomlig förnimmelse av smärta och självransakan bland ett folk, när en av dess store män gå ur tiden. Denna företeelse har i dessa dagar spårats långt, långt utanför Danmarks gränser vid det oväntade budskapet om Olfert Ricards död. Ty han var i sanning en av dessa benådade, vilkas röst och gärning nå långt. En gudsman av ovanliga mått. När man litet längre fram i tiden kommer att beskåda honom och hans verk på historisk avstånd, skall helt visst hans rika personlighet och hans oerhört betydelsefulla insats för samtid och eftervärld få sin rätta uppskattning. Han bildade en epok genom sin gärning och rätt bedömdes han för visso av Svend Bøgh, Danmarks nuvarande K. F. U. M.-general-

sekreterare, då han vid K. F. U. M.s i Köpenhamn minneshögtid å begravningsdagen den 25 dennes yttrade: "Olfert Ricard var en af de Mænd, der gaar Aarhundreder imellem".

Ricard började sin andliga gärning såsom sekreterare i den Köpenhamnska centralföreningen av K. F. U. M. Han fick ganska snart här tillfälle att utföra stora ting såsom organisatör, ledare och fremför allt såsom andlig vägledare för de unga. Säkerligen välsignas denna hans gärning av tusenden danska män, som en gång i sin ungdom fingo sin andliga fostran med honom såsom den kärleks- och förståelsefulle ledaren. Längre fram blev Ricard K. F. U. M.s generalsekreterare och slutligen landsbestyrelsens ordförande. Men verksamhetsområdet vidgades under tiden, då han övergick till församlingstjänsten i egenskap av sogneprest i Köpenhamns Garnisonskyrka. I denna egenskap nådde han hela sitt folk genom sin muntliga och skriftliga förkunnelse och för övrigt kan man säga en hel kristenhet. Ty hans söndagliga predikningar spreddes vida omkring genom dagspressen, och hans högtvärderade författarskap förskaffade honom en läsekrets i väl snart sagt alla länder. Biskop Ostenfeld kunde därför också betyga vid hans begravning, att han var Danmarks mest läste författare. Om sin ställning såsom präst och författare har han själv fällt följande ord: "Jeg har faaet den fineste Bestilling paa Jorden; og bortset fra at jeg selv burde være blevet meget bedre og derfor kunne gøre det meget bedre, saa gør jeg det med god Samvittighed og gaar altid paa Prædikestolen med festlig Forventning og skriver Bøger af Hjertens Lyst, for jeg ved, at den, der tager ret ved Evangeliet og faar ligesom jeg, hans Lykke er gjort. Han er kommet i Himlen allerede her."

Vi svenskar och icke minst vi skåningar ha sannerligen anledning att deltaga i hans landsmäns sorg och saknad och att i vördnadsfull tacksamhet böja våra huvuden inför minnet av Olfert Ricard och hans underbara livsgärning. Må vi också ihågkomma, att Gud kan göra underbara ting, om ock ej i samma omfattning, av var och en,

som helhjärtat ställer sig till sin Guds förfogande för att tjäna sin samtid.

”Den rättfärdige skall vara i evig åminnelse.”

Dav. ps. 112: 6.

(Hälsingborg K. F. U. M:s Månadsblad, Juli 29).

OLFERT RICARD.

Af Pastor W. BAUR, København.

Olfert Ricard er død! — Som en Løbeild gik den Efterretning gennem Hovedstaden tidlig om Morgen den 21. Juni! Sent om Aftenen den 20. Juni var han gaaet hjem, 57 Aar gammel, og over hele Landet, men især over København, lagde sig en Stemning som af *Landesor*g.

Olfert Ricard har udøvet en ganske usædvanlig vel-signet Indflydelse — som *Hovedstadens første Prædikant* (hver Prædiken blev i Avis eller Radio ganget med Tusinde), som *den geniale Leder af den kristelige Ungdomsbevægelse*, som den mest læste, meget frugtbare religiøse *Forfatter*, ja, vel overhovedet den mest læste danske *Forfatter*, som den beundrede *Lærer paa Pastorseminariet*. Han var ubestridt *den mest betydelige kristelige Personlighed i Landet* og vel i hele Skandinavien ved Siden af Ærkebiskop Søderblom.

Glimrende begavet forenede han den fineste Kultur med dyb Kristendom og havde den sjældne Gave at indgyde Mennesker ubetinget Tillid. Alt hans Arbejde havde en helt igennem personlig Karakter. Enten for ham eller imod ham! Lige gyldig kunde man ikke staa overfor ham, naar man mødte hans Indflydelse. Han var *en Sjælekender*, som man sjælden finder dem, og den, der kom sammen med ham, havde det Indtryk, at han saa ham ind i Hjertet, hvad der ikke altid var behageligt.

Hver Søndag var *hans store Kirke overfyldt*, ligemeget om han prædikede Formiddag eller Eftermiddag. Jeg husker en Række — fire — Prædikener om den vildfarne Søn. Det var et Crescendo! Første Aften fuldt, anden overfyldt, tredje og fjerde Aften livsfarlig Trængsel. Men

de, som den Gang hørte ham skildre Faderens Kærlighed, glemte Trængselen og den tunge Luft under Fortryllesen af denne Taler af Guds Naade, og havde gerne holdt ud endnu en Time. Hans Hemmelighed var, rent ydre set, den, at han aldrig var kedelig, men altid bød paa *Overraskelser*, Afveksling. Rittelmeyer sammenligner mange Prædikener med en Vandring henad Landevejen, hvor man møjsommeligt passerer Telegrafpæl efter Telegrafpæl og bestandig ser den fjerne By forude, men næppe synes at komme den nærmere. »Hvor meget mere forfriskende er ikke en Vandring gennem Bjergene, hvor Synet lukker sig her og en Dal lukker sig op dèr, hvor Øjet kan hvile en Stund undervejs, mens dog Hjertet skuer fremad, allerede fyldt af glad Forventning, hvor Vejen under Forfriskelse og Overraskelser stille og støt fører opad, indtil det sidste Udsyn.«

Nu, *Ricards Prædiken førte op til Bjergene, hvorfra vor Hjælp kommer*. Gysende saa man ned i ens eget Hjerte og den menneskelige Synds Afgrunde, men derpaa ogsaa op imod Guds Naades evige Bjerge og indaandede den reneste Luft, Fjeldluft, Himmelluft. Ricards Gudstjeneste havde altid en ejendommelig festlig Karakter. For en Stund befandt man sig i Alpernes Ensomhed for sin Guds Aasyn med vidunderligt, evigt Udsyn til alle Sider. Fra Indholdets Side var hans Prædiken ikke andet end det gamle Evangelium, og Jesus Kristus, ja, den korsfæstede, var den Grundvold, hvorpaa han byggede sin Tro uden nogen konfessionel Snæverhed. Han stod over alle Partier og Spaltninger, og hverken »Fader Luther« eller nogen anden Reformator gjaldt ham noget ved Siden af Kristus (1. Kor. 1, 12—13). Hans *Sprog* var *formfuldendt*, og hans Stemme et mærkeligt Instrument: ikke netop stærk, men den trængte igennem til de fjerneste Kroge og havde en ejendommelig sløret Klang. Snart kunde hans Tale bevæge sig i højeste Patos med digterisk Sving, snart brugte han de mest dagligdags Udtryk, naar det tjente hans Formaal. Sit Fond af *Humor* gjorde han rigelig Brug af; men man kunde næsten være sikker paa, at netop i saadan en Prædiken, hvor

Humor og Vid lyste som et prægtigt Fyrværkeri, dør brød pludselig igen *en bellig Alvor* igennem, som gik En til Marv og Ben og fik hvert Smil til at dø. Hans Tilhøreres Sjæle syntes ofte at ligge for ham som et Orgelklaviatur, hvorpaa han mesterligt forstod at spille, idet han trak alle Register ud.

Hans Modstandere spottede ham ofte og kaldte ham haanende en *Modepræst*. Men velsignet være den Mode, der bærer saa *velsignet Frugt*, som Tilfældet var her. Moder plejer iøvrigt at forandre sig, men denne holdt sig i en Menneskealder. Især var det glædeligt, at han vedblivende kunde samle Mænd, baade unge og gamle Mænd, under sin Prædikestol. Han selv var i det Ydre en prægtig, mandig Fremtoning, og han var helt igennem en Mand, modig, besluttet, uden Menneskefrygt, en Mand uden Blødagtighed og under streng Selvtugt.

Dog havde ogsaa denne Danmarks betydeligste Prædikant sin *Pæl i Kødet*. Smaaligt *Nid* og *Sladder* omgav ham, hvad han vistnok med sin noble, fintfølede Natur tog sig altfor nær, ligesom hans Yndlingsforfatter Søren Kierkegaard. Havde han ikke holdt af Mennesker, kunde han have lét af det. Som den beundrede, fremgangsrig Fører af Kristelig Forening for unge Mænd — hvilken Virksomhed han bragte til en forbavsende Blomstring, saaledes at de danske Foreninger, og især Københavnerforeningerne, staar som Mønstre blandt Verdens Foreninger af denne Art — havde han naturligvis store Glæder, men tillige (da han maatte tage alting personligt) *Skuffelser*, som gik ham bitterlig nær. Den, der for Alvor giver sig af med Ungdom, maa være beredt paa Smerter; han maa bære med og bøde med, og det gjorde Ricard i høj Grad. Hvad maatte han, denne Sjælesørger for Ungdom i en Storstad, ikke gennemkæmpe i det Indre! Fordi han elskede Ungdommen som ingen anden, led han med den og for den og bad for den som maaske ingen anden. Og hvilke *legemlige Lidelser* har han ikke baaret! Ingen skulde høre paa hans Prædiken, at den blev holdt af en Prædikant, som ofte møjsommeligt havde rejst sig efter et Galdestensanfald, og som kun var

frisk, saa længe han stod paa sin Prædikestol, og behøvede mere end menneskelig Kraft for ikke at bukke under, — en Prædikant, der, som de ægte Humorister saa ofte havde et Tungesind at bekæmpe. Ofte klagede han ogsaa over *Ensomhed*. Vennerne vilde ikke forstyrre den flittige Mand, hvis Liv tilhørte Alménheden. Han kunde ogsaa sukke over, at med Alderen og den voksende Anseelse blev Kærlighedens fortrolige og varme Luft fortrængt af Respektens kølige Atmosfære. Han, som ikke havde haft Tid til at gifte sig, havde Venskab Behov!

Usædvanlig var *Deltagelsen* ved hans Død, fra Kongehuset til de Fattigste; hans Velgørenhed kendte ingen Grænser, og han hjalp, naar selv Frelsens Hær gav op. Ja, visselig er med ham et udvalgt Redskab gaaet bort, som Biskop Ostenfeld med Rette sagde i Ligtalen, en Mand, i hvem Kristus havde vundet Skikkelse.

(«Reformierte Kirchenzeitung», No. 29).

RICARD og *Danmark*.

Af Redaktør G. HELWEG-LARSEN.

Den Gerning, Olfert Ricard gennem de sidste Aartier har øvet, er saa omfattende, og dens Rødder forgrener sig saa vidt, at dens Betydning naar langt udenfor Kirken og den kristne Menighed. Med fuld Ret fortjener den at ses under en *national Synsvinkel*. Et Land er saa rigt, som dets Ungdom er sund. Det er en gammel Sandhed, men den har ofte faaet Lov at ligge i Dvale Menneskealdre igennem. Den gjorde det ogsaa paa det Tidspunkt — omkring Aarhundredskiftet — da Ricard begyndte at sætte ind. Det Arbejde, der den Gang blev gjort her i Hovedstaden for at faa Ungdommen i Tale og vække dens Sans for Idealerne, var oftest spredt og uden bestemt Maal. Og det blev hyppigt øvet af Mænd, der vel ikke manglede Kærlighed til Ungdommen, men som ikke evnede at tale dens eget Sprog.

Saa kom Ricard. Sjældent har vel en Ungdomsfører været saa rigt udrustet paa nær sagt alle Omraader som

han. Alt det, der brydes i et ungt Sind, mødtes af noget tilsvarende i hans. Festen og Alvoren. Humøret og Melankolien. Som Taler naaede han frem blandt de aller-
ypperste, i Evne til personlig Paavirkning har næppe nogen herhjemme naaet hans Lige. Dertil var han som Fører myndig og maalbevidst. Intet Under, at det groede om ham. Intet Under, at den Bevægelse, han gav al sin Kraft og al sin inciterende Evne, hastigt fra en ringe Begyndelse voksede op til at blive en Faktor, der maatte regnes med i hele vort Lands Udvikling i de Aar.

Hvad K. F. U. M. har betydet religiøst set, har andre peget tilstrækkeligt paa nu ved Ricards Død, og det er ikke Stedet her at vurdere det. Men ogsaa kulturelt og nationalt fik Bevægelsen sin store Betydning. Og den fik det, fordi den Mand, der saa lykkeligt og energisk tog Føringen, havde Sindet aabent for alle Tidens forskelligartede Rørelser og dertil var en god *dansk* Mand. Hvor elskede Ricard dog sit Land! Aldrig fik hans Sprog mere Fylde og Sødme, end naar han talte Danmarks Pris og skildrede dets Natur.

Det var en Tid Mode at tale om »Usundheden« i K. F. U. M. Dertil er at sige, at en Bevægelse, der — uden om enhver Form for Chauvinisme — har kunnet indpode sine Tilhængere en saa sund og naturlig Kærlighed til Fædrelandet, den har allerede derigennem bevist sin indre Sundhed.

Men Ricards Indflydelse maales videre endnu. Den spores nemlig ogsaa i de Foreninger, af religiøs eller anden Art, der med K. F. U. M. som Forbillede, men ofte som dens direkte Konkurrent, tog Kampen om Ungdommen op. Vi vover at sige, at den spores helt ud paa Idrætspladserne. F. D. F. var et direkte Barn af K. F. U. M., og denne Drengorganisation banede atter Vej for Spejderbevægelsen og megen anden Friluftsidræts Omplantning paa dansk Grund. Man ser, at Linien ikke er konstrueret.

Sikkert har Ricard ofte rystet paa Hovedet over den Udvikling, mange af disse »Bevægelser« maatte gennemløbe. Hyppigt med Rette. En af hans allersidste Prædike-

ner vidner derom. Men til det sidste kæmpede han sin Kamp for at give Danmark en fædrelandskærlig og vaa-gen Ungdom. I Sandhed har han øget vort Lands Rigdom, som han har været med til at øge vor Ungdoms Sundhed.

Han var en af vort Lands gode Sønner. Derfor sænker Danmark sit Korsbanner ved hans Baare.

(»Nationaltidende« 22/6).

RICARD.

Af Provst P. HELWEG-LARSEN.

Naar han i Dag begravnes fra Garnisons Kirke, er det et Stykke af Danmarks Kirkehistorie, der er forbi.

Det er, som skulde han dø, for at det skulde gaa op for en, hvor stor han var — i hvert Fald, naar man hørte til dem, som aldrig havde meget med ham at gøre og aldrig stod ham nær. Des mærkeligere er den Følelse af Tomhed, der er i dette: Ricard er død.

Hans Fejl var ikke skjult, og han selv gjorde mindst af alt noget for at skjule dem, og hvem har ikke den ene og den anden Gang ærgret sig over dem! Men hvor er det ikke altsammen smaat, og hvor er det ikke et stort Hul, der er blevet i vor Kirkes Mur.

For der har vel ikke siden Vilhelm Becks Dage været nogen i vor Kirke, som gennem direkte Paavirkning af Mennesker har betydet det, Ricard betød. Sagtens heller ikke nogen, der i Arbejdet har sat Spor som han — det skulde da være Friis Hansen. De to Mænd havde i hvert Fald, saa forskellige de ellers var, det til fælles, at de begge var en saadan Gave, som Gud kun een Gang giver til en Bevægelse, han vil have fremmet.

Det skete ved en Kirkeindvielse, hvor Ricard ikke var med, at en gammel Kone ved at se den lange Præsteprocession hovedrystende mumlede: »Men »Rikart« er alligevel den bedste.« Nuvel, om han var den bedste, kan vi ikke afgøre. Men Højden kan vi se — og han var et Hoved højere end alt Folket. Vi har vel ikke *saa* faa betydelige Mænd i vor Kirke, som der af og til klynkes

over. Men vi har ingen som han. Han var ikke en Eg — snarere var han en Ceder, der havde forvildet sig mellem vore hjemlige Bøge og enkelte Ege, men ragede op over dem alle.

Rent udvortes havde han et Ansigt som ingen anden. Har man haft Lejlighed til at se Prælater der, hvor de endnu findes — jeg tænker paa England og Italien — saa har man ogsaa med et Smil følt, hvor lidt af det vi har her hjemme. Men vi havde Ricard. Ham havde man lagt Mærke til i et hvilket som helst Prælatkollegium. Der er to Skikkelser, jeg husker fremfor alle, jeg har set: Rampolla i en Corpus-Christi Procession i Peterskirken, og Ricard knælende under en Altergang ved Garnisons Kirkes Alter lige efter en alvorlig Sygdom. Men der var langt mere Sjæl over Ricards ædle Træk.

Dette er selvfølgelig noget ydre, men det afspejlede, hvad der boede i ham, og det var betegnende for, i hvor høj Grad han var anderledes end andre. Det hang sagtens sammen med han galliske Afstamning.

Og samtidig saa dansk helt igennem. Var han ikke blevet eet med det bedste i dansk Kultur i den Grad, han var det, havde han heller aldrig faaet den Betydning for dansk Ungdom, som han fik. Og Ricard var selv Digter. Det er ikke hans Digte, som viser det, men hans Prosa, lige fængslende ved sin spillende Humor og sin Alvor, ved sin Enfold og sin Højhed. Hvilken Evne til at gøre de gamle, kendte Ord levende og nærværende. Og hvilken Sindets Rigdom aabenbarede sig ikke i de smaa Parenteser, der stadig faldt som Smuler fra Bordet. Han havde en Træfsikkerhed i at karakterisere med faa Ord, som næppe kan tænkes større, skønt hans Evne egentlig var den malende, ikke den plastiske. Jeg mindes et Udtryk fra en af hans Kandidatprædikener paa en Studenterbededag: »Smaa malkontente cand. mag. er med spidsklippet Fuldsæg« — man ikke blot ser de Mennesker, men ser gennem dem.

Det fortælles, at en Præst engang talte til ham om, hvad han savnede i hans Prædikener. »Ja, det kan godt være — svarede Ricard — men jeg holder dog aldrig

en Prædiken, uden at der bagefter er nogen, som kommer for at tale med mig om den« — og saa var der jo egentlig ikke meget mere at snakke om. Ogsaa her: anderledes end andre, ikke vanskelig at kritisere — men et Hoved højere end alt Folket. Og hørte man ham saa, naar han var paa sit egentlige Felt og var bedst, f. Eks. naar han mandig og myndig talte til en Kirke fuld af Spejdere, saa var man forvisset om, at der ikke fandtes det Menneske paa Jorden, som kunde gøre det bedre.

Og hvor meget man end kunde skrive paa hans formelle Evners Regning — eet lyste gennem det altsammen: *et kristusgrebet Menneske*, som kun vilde eet, lede andre til den samme Herre, til hvem han selv havde indviet sine rige Evner. Derfor holdt han fast ved Mennesker; derfor svarede han paa hvert eneste af de Hundreder af Julekort, han fik fra sine gamle Drengene og nye Drengene. Og dette synes mig noget af det største ved Ricard: den kærlige og tjenende Ærbødighed, hvormed han blev ved at staa overfor de mange smaa Mennesker, der kom paa hans Vej.

Man behøvede ikke at kende ham meget for at vide, hvor dyb en Rod Tungesindet havde bag hans smittende og ofte løsslupne Lune. Thi han var forfaren i Lidelser — baade til Sjæl og Legeme. Og han, som til det yderste vilde undgaa Strid med Brødre, har i sit følsomme Sind lidt under de senere Aars Angreb, som for os andre undertiden kunde have Præg af en uheldig Sport, men som pinte ham i en Grad, de paagældende forhaabentlig ikke har anet. Døden er derfor maaske nok i visse Maader kommet til ham som en Befrielse.

Men i den danske Menighed er vi blevet fattigere ved Ricards Død. I det sidste lille Skrift, der kom fra ham, den Store Bededagsprædiken, som mærkeligt nok hedder »det dødsdømte Træ«, skrev han saaledes: »Naar Døden rammer et Menneske, saa vil vi holde fast ved, at det er Gud, der sætter Tid og Time for sine Skabninger.« Saa har Gud vel ogsaa her set, at nu var den Gerning gjort, som skulde gøres. Og Ricard har gjort den, saa man kan anvende hans egne Ord ved en Ungdomsvens Død: »Han

havde faaet mange skønne Gaver, og han brugte dem alle til Guds Ære.«

Saa takker vi Gud for Gerningen, der blev øvet, og for Tjeneren, der øvede den.

(»Kristeligt Dagblad« 25/6).

RICARD's *Bibeltimer*.

Af Sekretær AAGE FALK HANSEN.

Det er nu snart 14 Dage siden Ricard døde, men vi er sikkert mange — i hvert Tilfælde indenfor K. F. U. M. — som endnu ikke er blevet fortrolig med den Tanke, at vi ikke mere skal se og høre *ham*, som vi skylder mere end Ord kan sige. Midt i det daglige Arbejde kan vi pludselig gribe os selv i at være saa inderlig bedrøvet, og standser vi et Øjeblik og tænker efter, saa ved vi, det er, fordi Ricard ikke mere er iblandt os. Det gaar os i denne Tid, som da Vennerne fra Menigheden i Efesus tog Afsked med Paulus: »*Mest smertede det dem — at de ikke mere skulde se hans Ansigt.*«

Der er i næsten alle Landets Blade skrevet om Ricards banebrydende Indsats indenfor K. F. U. M. i Danmark og om hans Gerning i den danske Kirke. Her skal lige nævnes den Side af Ricards Virksomhed, som fik saa stor Betydning for de mange Mænd og Unge, som i Aarenes Løb har siddet under hans Talerstol i K. F. U. M. — nemlig hans *Bibeltimer*. I 1928 gennemgik Ricard i K. F. U. M.s Centralforening »*Romerbrevet*«. (Siden udkommen under Titlen: »*Enfoldig Vejledning til Frelse*«). — Lige for et Aar siden, i Juli Maaned, faldt en Del af denne Gennemgang paa de fire Tirsdagsaftener, som ellers plejer at være nogle af de daarligst besøgte Aaret rundt. Men alle fire Gange var Salen stuvende fuld — det blev uforgemmelige Aftener.

Den engelske Forfatter og Journalist G. K. Chesterton fortæller i sin Bog »*Fritænkeri og Retroenhed*«, at han ofte har tænkt paa at skrive en æventyrlig Roman om en Amatørskipper, der som Følge af en mindre Fejlregning paa Kompasset opdager sit Fødeland i den Tro, at

det er en ny Ø i det store eller stille Hav. Sandsynligvis vil alle mene — siger Chesterton — at en Mand, som vil gøre Landgang (væbnet til Tænderne og talende ved Hjælp af Tegn) for at plante sit Lands Flag paa et barbarisk Tempel, som ved nærmere Eftersyn vilde vise sig at være Langeliniepavillonen, maa være gal. Ikke desto mindre er hans Fejltagelse den mest misundelsesværdige Fejltagelse, man kan tænke sig. Hvilken herligere Skæbne er nemlig mulig end den i Løbet af de samme Minutter at forene den fortryllende Forundring, som man altid føler, naar man kommer til et nyt Sted, med den velsignede Tryghedsfølelse, som hører med til at komme hjem igen.

Saadan er det i Grunden gaaet Drengene i Ungdomsafdelingen og de unge Mænd i Hovedafdelingen, naar Ricard holdt Bibeltimer for dem. Mens Teksten blev læst op, tænkte de maaske, ja, den Beretning, de Ord har vi læst og hørt mange Gange — men ikke saa saare tog Ricard fat paa at gennemgaa Teksten, før de maatte gøre den Tilføjelse: »Ja, ganske vist har vi læst dette før — men hvordan har vi dog læst det?« Paa en Gang sad de nemlig og læste gammelkendte Beretninger med nye, friske Øjne — ja, det var som om det de læste foregik netop *nu*; stadig væk blev de standset ved et Udtryk, en Sætning, som de hidtil havde læst flygtig henover; nu da de blev gjort opmærksom paa den Rigdom, den Skønhed, som laa i det Udtryk, i den Sætning, undrede de sig naturligtvis over, at de ikke forlængst selv havde opdaget det. Snart var der et enkelt Ord, som de ofte forgæves havde søgt at fravriste en Mening, men Ricard kunde faa det til at lukke sig op for dem — tidt ved Hjælp af en sjælden Evne til at bruge Billeder og Sammenligninger.

Iøvrigt kunde der saa fra et enkelt Ord falde et helt nyt Lys ind over Teksten; saaledes sad unge Mænd Gang paa Gang ved Ricards Bibeltimer og gjorde — ligesom Chestertons Helt — den vidunderlige Oplevelse at være paa Opdagelsesrejse i velkendte Egne, hvor Føreren ofte kom med morsomme Indfald, som kunde nagle en aandelig Sandhed til Hukommelsen, saa den sad der mange

Aar efter og blev i rette Øjeblik en Hjælp, en Opmuntring, en Vejledning.

Der sidder mange Mænd omkring i vort Land — ja, og ude i fjerne Egne, for hvem Ricards Bibeltimer blev den store Oplevelse, da de som unge Mænd havde deres Gang i Københavns K. F. U. M. Skulde de nu gøre rede for, hvorfor disse Bibeltimer fik saa afgørende Betydning for dem, vilde nogle af dem maaske finde paa at sige det med de Ord, hvormed Apostelen Johannes udtrykker sit og sine Venners helligste Ungdomsminde: »*Vi saa hans Herlighed*« — og andre vil bekræftende tilføje: »Ja, det var netop, hvad vi oplevede ved Ricards Bibeltimer.«

(»*Lægmandsbladet*«, Nr. 13)

OLFERT RICARD's *Bisættelse*.

Af Pastor CARL CHRISTENSEN.

Nu har vi været i Garnisonskirken sammen med ham for sidste Gang. Vi sad tæt ved hans Kiste, der bare var dækket med et dejligt Dannebrog. Men manganen en Haand vilde gerne stryge hen over det Flag. For det var for saa mange af os, som var det en af vore nærmeste, der laa der, en, der var sendt os til Hjælp i Ungdommen, og som blev mere for os end de allerfleste. Derfor stod nu den ene gode Mand efter den anden og kæmpede med Taarerne ved hans Baare. Men hvor var Kirken skøn af Kranse — fra Kongens ved Kistens Fodende til alle de mange Dekorationer af de Blomster, han elskede, med deres Silkebaand. Koret og Sideskibene var fyldt af Præster i Ornat, med Bisper, Provster og alle teologiske Professorer. Hærens og Flaadens Førere, Embedsmænd fra Kirke og Stat i Mængde, men se der om Kisten alle K. F. U. M.s kendte Mænd under fire store Silkefaner fra Ungdomsbevægelsens Grene! Og udenom de nærmeste — alle disse Hundreder af alvorlige Ansigter, der fyldte Rummet oppe og nede og alle sagde: Hvad var han ikke for os, og hvad har vi ikke mistet! Mellem Ricards Yndlingssalmer: Jeg lever og ved — Her vil ties — og Drag, Jesus, mig dog efter dig — talte først Sjællands Biskop

Harald Ostenfeld ud fra Herrens Ord: »Denne er mig et udvalgt Redskab« om Ricard som Ungdomsarbejder, Præst, Forfatter (Danmarks mest læste) og Præstelærer. Dernæst talte Vennen, Sognepræst ved St. Johanneskirken, *Gottschalk-Hansen*, om den afdøde som Ven ud fra Paulus' »Glæder eder i Herren«. Endelig sluttede Provst *Hans Koch* med bare at oplæse Ordet om Vidneskaren og om at rette de slappede Knæ i Hebræerbrevets Tolvte. Saa sang Koncertsanger *Hänschel* et dejligt Farvel. Og herefter skiltes den tusindtallige Skare høje og lave, af hvilke saa mangfoldige i deres Lønkammer takker og priser Gud for Olfert Ricard.

(»Kristeligt Pressebureau«).

Tale over Pastor RICARD i Garnisons Kirke.

Af Biskop Dr. teol. H. OSTENFELD.

Herren Jesus har en Gang sagt: »Denne er mig et udvalgt Redskab til at føre mit Navn frem.« Det blev sagt om ham, der skulde sætte saa dybe Spor ikke alene i den kristne Menigheds Historie, men ogsaa i Menneskeslægtenes Historie, Apostlen Paulus. Han var det udvalgte Redskab. — I Udtrykket ligger baade Herligheden og Begrænsningen — Herligheden ved at forkynde det eneste Navn, givet under Himmelen, i hvilket der er Frelse, Begrænsningen ved, at han var Redskabet; der var en Haand, som førte dette Redskab, det var Guds Haand.

Jeg vil nødig ved denne Lejlighed bruge overdrevne Udtryk, men med fornøden Tilpasning synes det mig, at dette Ord: »Denne er mig et udvalgt Redskab til at føre mit Navn frem« kan anvendes om Olfert Ricard. Jeg mener, at ingen Mand i den danske Menighed i Øjeblikket fyldte saa stor en Plads som han, og jeg bestyrkes i denne min Opfattelse ved den Måde, hvorpaa Offentligheden har modtaget Efterretningen om hans Død.

Han var *Ungdommens Fører*. For en Del Aar siden gik jeg i Botanisk Have sammen med en Mand, der stod i en meget fremskudt Stilling. Han stillede sig absolut uden-

for kirkelig Kristendom. Vi talte om Tiderne, og han var mismodig og sagde, at i Ungdommen nu til Dags var der ingen Drift og Idealitet; da kom han til at se Borgen i Gothersgade, og uden nogen Foranledning fra min Side føjede han til: »Ja, jeg maa undtage K. F. U. M., det havde vi ikke i min Tid, det bøjer jeg mig for.«

Overfor Ungdomsbevægelsen var Ricard det udvalgte Redskab — han har rejst Borgen og mere end det. Han var Ven, og han var Fører — og der er blevet lyttet.

Han blev *Præst* — og uden at opgive Kærligheden til sit første Arbejde, blev han Præst med Liv og Sjæl. Han havde sin egen Maade at forkynde paa, som vanskelig kan indregistreres i justerede Rubriker; han var sig selv, men han førte det Navn frem, som han selv havde fundet Frelse i. Her var ingen Tilsøring, og nu blev der lyttet ikke alene af Unge, men ogsaa af Gamle. Naar han ogsaa kunde faa dem i Tale, var det, fordi han med sin ejendommelige Friskhed forbandt en stor Pietet for det overleverede. Han kunde kritisere og gøre det stærkt, men det var aldrig gold Kritik, det var en Kritik ud af Kærlighed og med Kærlighedens Forstaaelse af det, han kritiserede.

Han blev *Forfatter*, og med sin vidunderlige Formevne havde han let ved at give sine Tanker en smuk Form. Maaske vil mange mene, at han bare »skrev populært«, og dermed mener man noget ikke videre dybtgaaende. Det er et Fejsyn. Bag ved hans Bøger laa et vældig stort Arbejde, ja, jeg kan sige Studium, men han gav i alt Forfatterskabet kun det afklarede Resultat af sit Arbejde fra sig. Forberedelserne bevarede han for sig selv. Hans Forfatterskab var stærkt personlig præget, det var hans Maal, at Navnet, Jesusnavnet, kunde blive ført frem. Højest naaede han maaske, naar han talte jævnt om enfoldig Vejledning til Kristendom, om at bede og være frimodig i Trængsler.

Han blev *Præstelærer*; en halv Generations Præster i vort Land har siddet under hans Lærestol. Han ønskede ikke at skabe smaa Efterligninger af sin Form, han advarede derimod; men han ønskede at pege paa Præstetje-

nestens Herlighed, som bestaar i at føre ikke sig selv, men Jesusnavnet frem — og det skal føres frem i en smuk og ikke en afjasket Form.

Hvorledes fik Pastor Ricard denne store aandelige Indflydelse, han havde? Man vil svare: Han havde glimrende Evner. — Det er sandt, at han havde det. Hvilken Folkefører kunde han ikke være bleven! Han var flittig som faa, altid arbejdede han og var i Aktivitet. Men Indflydelse naas ikke som noget villet og eftertragtet, den maa gives. Den gives til den, som vil gaa i sin Mesters Spor. Dette Spor har Jesus selv angivet ved at sige: om nogen følger mig, han fornægte sig selv. Vi, som kendte ham og forstod ham som hans Venner, ved, hvor megen Selvtugt han øvede paa sig selv. Dernæst vil jeg sige, som Svar paa Spørgsmaalet om hans Indflydelse, at han tog det svære i Menneskelivet paa en god og ydmyg Maade. Hvad vi Mennesker bliver til, beror i saa høj Grad paa, hvorledes vi kan tage det svære, tage Lidelsen, af hvad Art den end er. Det var ikke det ekstraordinære, jeg beundrede mest hos Ricard, men det var det, at han med alt det ekstraordinære bevarede BARNET, det ganske umiddelbare.

Men havde Ricard da ikke Fejl og Synder? Jovist havde han, men dem har jeg ikke Lyst til at fordybe mig i; ingen kendte dem bedre end han selv, og han kæmpede imod dem. — Og naar han havde kæmpet, saa kastede han sig med sine Synder og sine Svagheder ned for den Jesus, som har Magt til at tilgive, og i Ordet om Syndernes Forladelse fandt han den Planke, som kunde bære, og Fornylse af Kraften til at stride videre.

Olfert Ricard er nu død. Han var en *uforfærdet og sanddru Forkynder af det Navn*, som det blev givet ham at føre frem. Det han vilde var at være »Brudgommens Ven« (Joh. 3, 29); selv gaa til Side, for at Jesus kunde vokse. Og Jesus med Navnet over alt Navn, han lever. Om ham, som hviler her, siger vi: *Requiescat in pace!* Amen.

(»Nationaltidende« 25/6).

MINDEORD i K. F. U. M.s Centralforening

Tirsdag den 25. Juni 1929.

Af Fuldmægtig i Kirkeministeriet LOUIS PETERSEN.

»Kommer eders Vejledere i Hu, som have forkyndt eder Guds Ord, og idet I betragte deres Vandrings Udgang, saa efterligner deres Tro!

Jesus Kristus er i Gaar og i Dag den samme, ja, til evig Tid.« (Hebræerbr. 13, 7—8).

Det er vel et Par Aar siden, at Ricard engang sagde: »Jeg kender i Grunden kun to Tidsbestemmelser: »nu« og »evigt«.« Denne Udtalelse viser baade, i hvilken Grad han levede og arbejdede i *Nutiden*, i Øjeblikket, og tilige, at hele hans Liv og Arbejde laa under *Evighedens* Synspunkt. Forbilledet herfor er Herrens eget Ord: »Jeg maa gøre hans Gerninger, som sendte mig, saa længe det er Dag; der kommer en Nat, da ingen kan arbejde.«

Ricard tog sig derfor næppe lang Tid til det, som vi vil gøre i Aften: *at mindes*. Men Ordet siger jo udtrykkeligt til os: »Kommer eders Vejledere i Hu, som have forkyndt eder Guds Ord.« Dette betyder ikke, at vi ikke maa skønne paa vore Vejledere og takke dem, medens de lever. Tværtimod. Paulus beder jo ligefrem et Sted Brødrene om at skønne paa dem, som arbejder iblandt dem og er deres Forstandere i Herren, og agte dem højlig i Kærlighed for deres Gernings Skyld.

Jeg mener ikke, K. F. U. M. naaede at faa sagt Ricard tilstrækkelig Tak, mens vi havde ham iblandt os, end ikke derved, at vi bad ham blive vort eneste Æresmedlem. Snarere tror jeg, at vi først efter hans Død vil faa det rette, samlede Overblik over, hvor stor hans Indsats var, og jeg haaber, at Gud selv i de stille Timer, naar vi beder ham om Vejledning for de kommende Dage, vil lære os, hvorledes denne Tjeners Arbejde skal føres videre. Men kan vi ikke takke Ricard selv mere, føler jeg dog Trang til at bringe Slægten Ricard — og dens Repræsentanter her — en dybfølt, ærbødig Tak for den Maade, hvorpaa den altid gav Afkald paa Ricard til Fordel for Arbejdet her. Det gaar helt tilbage til Ricards Faders og Moders Dage. Jeg nævner et sidste lille Træk:

da Ricards dannebrogssvøbte Kiste i Lørdags førtes fra Diakonissestiftelsen til Garnisons Kirke, lagde Familien Vejen saaledes, at Vognen kom til at køre forbi K. F. U. M.s Borg, som Ricard havde været med til at rejse og udvide, og forbi de Vinduer, hvor han havde boet, mens han var Sekretær. Da mødtes Slægten Ricard og K. F. U. M. i en kærlig og fin Tanke, som vi siger Tak for.

Vi mindes først Ricard som den Vejleder for Danmarks Ungdom, der har forkyndt os Guds Ord. Men før Forkyndelsen kan lyde, maa Guds Ord være kommet til Forkynderen selv. Det kom i den gamle Pagts Dage til Profeterne i Israel. Og Guds Ord kom til Johannes, Sankarias's Søn, i Ørkenen, staar der. Det kom ogsaa engang til Olfert Ricard, til en ung Mand i en Storstad paa en Tid, som i meget var en Ørkentid for Ungdommen. Og saa gik han med Guds Ord først til Drengene i Bethesdas Kælder og til de unge Mænd ved Tirsdagsmøderne. Siden rejste han ud til Provinsbyerne, bankede paa hos Rektorerne ved de lærde Skoler og fik Lov at tale Guds Ord til de vordende Studenter. Videre og videre fløj Ordet ud. Det tryktes i »*Ungdomsliv*« og i hele den enestaaende Række af kristelige Skrifter, der kom fra hans Pen. Saa gik han — efter mere end 12 Aars Tjeneste i Ungdomsagen — med et bevæget Hjerter, tror jeg, op paa Johanneskirkenes Prædikestol. Nu var han *Kirkens Tjener* og forkyndte i 21 Aar Guds Ord i denne By. Men atter fløj Ordet videre ud, trykt i Bladenes Titusinder af Eksemplarer, tilsidst ogsaa ved Radioens Hjælp baaret som en levende Røst ind i mange flere Titusinder af Hjem.

I Sandhed: denne Tjener har *forkyndt Guds Ord* som ingen anden Mand i dette Slægtled. Men Forkyndelsen begyndte i denne Forening. Er der nogen til Stede her i Aften, som ogsaa var med hin Aften i 1898, da Ricard efter sin Meningitissygdom — forvisset om, at Venners Forbøn havde reddet hans Liv — traadte frem og sagde: »Jeg skal ikke dø, men leve. Jeg skal forkynde Herrens Gerninger.« Er her nogen til Stede fra den Aften? Her er ialtfald mange, for hvem han ved Bibeltimerne i Ungdomsafdelingen forkyndte Guds Ord, da de var Dreng.

Her er Mænd, for hvem Ricard forkyndte Guds Ord ved Tirsdagsmøderne ligefra Jeremiastalerne for mange Aar siden til Romerbrevsaftenerne ifjor.

Hvad var det særlige ved denne Forkyndelse? Det var dens *Form*: levende, frisk, fuld af Iagttagelser fra Tilhørernes eget Liv og Dagen omkring dem, ofte munter (iøvrigt har jeg lagt Mærke til, at var Ricard en Aften særlig morsom, saa kom der næsten altid i den samme Tale noget, som var særlig alvorligt). Men langt mere end Formen var det dog Forkyndelsens *Indhold*, som betog, og som hjalp. Thi i Ordet mødte vi *den levende Jesus Kristus selv*: hans herlige Kraft til at hjælpe Ungdommen til at leve et nyt, rigt Liv, naar vi tog imod hans Frelse med Syndernes Forladelse. Den Tone var der altid. Det slog aldrig fejl. »*Da traadte Jesus frem*« var Motivet i en Tale, Ricard holdt i 1906 i Roskilde Domkirke. Men det gælder hele hans Forkyndelse, baade det talte og det skrevne Ord, og saaledes vil han tale til os i sine Skrifter — ogsaa efter sin Død. Vi kan jo endda glæde os til den Fortolkning af Matthæusevangeliet, som endnu ikke er udkommet, men ligger trykt.

»Kommer eders Vejledere i Hu, som have forkyndt eder Guds Ord, og *idet I betragte deres Vandrings Udgang, saa efterlign deres Tro.*« Nu er det saadan, at der er ingen af os her — heller ikke af hans Kære —, der bogstavelig saa' hans Vandrings Udgang. Han døde ene. Jeg tror i Grunden, han vilde det helst selv, og at det var ret saaledes. Han døde ene — nej, vi maa hellere sige: han gik ene sin Frelser i Møde for at gaa med ham ind til Livet. »Og hælder Dagen, se, da kommer din Frelser selv i Dødens Sted, for til en evig, evig Sommer at tage dig, en Synder, med.« Men noget af Udgangen har jeg betragtet, og jeg tør sige, hvad det var. Det var lige før den første store Operation i 1917. Da var Ricards Tanke hele Tiden den: »Tror du ikke nok, han lukker Døren op for mig, saa jeg ikke skal løbe omkring uden for i Nattekulden som et lille brægende Lam?« Og denne Gang, Aftenen før den sidste Operation, sagde han til mig: »Jeg tror jo nok, at jeg kan traske i Røverens

Fodspor.« De to Udtryk er forskellige, men de siger nøjagtigt det samme.

Idet vi betragter hans Vandrings Udgang, saa lad os efterligne hans Tro. Det er Troen paa Jesus Kristus som Synderes Frelser. Det er Troen paa vor højlovede, korsfæstede, men genopstandne, levende, almægtige, herliggjorte Frelser, Jesus Kristus, som i Gaar og i Dag er den samme, ja, til evig Tid.

Men lad os ogsaa efterligne Ricards Tro paa K. F. U. M.s Sag og hans Troskab imod den. Det skal vi gøre ved en glad, daglig, indviet Tjeneste her.

Vi takker Gud for Olfert Ricard.

Velsignet være hans Minde!

Ja, et levende Minde om Olfert Ricard være altid til Velsignelse i denne Forening!

(»K. F. U. M.s Maanedstidning« 1/7).

OLFERT RICARD som K. F. U. M.s Sekretær.

En Mindetale i K. F. U. M. i Odense.

Af Pastor VILH. BUCH.

»Et Menneskes Dage er som Græs. Som et Blomster paa Marken, saa blomstrer han. Naar et Vejr farer over det, da er det ikke mere, og dets Sted kender det ikke længere. Men Herrens Miskundhed er fra Evighed og indtil Evighed over dem, som frygter ham«.

(Davids Salme 103).

Det aabenbare, det som er for Mennesker, om Olfert Ricard, er, at han blev født 2. April 1872, blev Medlem af K. F. U. M.s Udvalg for Ungdomsafdelingen 1892, theologisk Kandidat 1895, Sekretær i Københavns K. F. U. M. 1896—1908, (heraf 1902—1905 tillige Generalsekretær for Danmark), residerende Kapellan ved St. Johannes Kirke i København 1908, Sognepræst ved Gar-nisons Kirke 1917.

Hemmeligheden i hans Liv var, at han allerede i 15 Aars Alderen gav sit Hjerte til Herren, og at han siden da var en Tjener, hvis Lidenskab det var at tjene Herren med alle sine rige Evner.

Forudsætningerne for hans Gærning i K. F. U. M. var hans store Begavelse, hans fine Kultur, hans vide Hori-

sont, hans Jernflid, hans dybe Alvor og hans danske Humor, hans malende Fremstilling og hans skønne, danske Sprog, ja og saa hans Kærlighed til os ganske unge og vor Kærlighed til ham. I 1897 havde han Meningitis og var Døden ganske nær, og en af Grundene til, at han vendte tilbage til Livet, tror jeg den Dag i Dag, er, at vi var en stor Skare af unge, som bad Herren saa mindeligt om hans Liv; vi kunde ikke undvære den Mand, som mere end nogen anden, vi kendte, kunde male os Jesus for Øje.

Hans Gerning som Ungdomsarbejder var først og fremmest den, at han kunde lukke vor *Bibel* op for os, saa den blev levende og interessant. Til Torsdagsbibeltimerne maatte vi kun komme, naar vi havde været Medlemmer et halvt Aar, — det var et Privilegium at komme til de Bibeltimer for Drengene. Og i Spørgsmaalsskasserne var der Masser af Spørgsmaal om Forstaaelse af Bibelsteder. Og Ungdomsgudstjenester holdt han rundt om i københavnske Kirker, noget ganske nyt den Gang.

Han kendte sin Bibel og havde en vidunderlig Evne til at finde Tekster til sine Taler. Første Gang, vi fik ham at høre efter den Meningitis, kom han bleg og mager frem paa Helligaandskirkens Prædikestol og begyndte med de Ord: »Jeg skal ikke dø, men jeg skal leve og fortælle Herrens Gærninger« (Davids Salme 118, 17), og saaledes kunde nævnes mange Eksempler.

Mere end ét af hans Breve, som vi fik, var gennemvævet af Bibelsteder og bibelsk Udtryksmaade, og han hjalp os, især gennem de to Bøger: »Jesu Kristi Liv efter de fire Evangelier« og »Aanden i Apostelkirken«, til et virkeligt Bibelstudium.

Det næste, Ricard lærte os unge, var *at bede*. Han kunde selv bede saaledes, at vi forstod: Den Mand taler med Gud! Og han hjalp os til at bede. Hver Søndag Aften, før Dørene aabnedes for de 4—500 Københavnerdrengene til Ungdomsafdelingsmøde, bøjede Lederne deres Knæ til Bøn derinde i Salen, og en Formiddag i Ugen mødtes alle vi, der var ansat i den store K. F. U. M.-Bygning, til Fællesbøn.

Og hvor var han udholdende i Forbøn. Han havde

sit Skema, hvor Arbejder i Guds Rige og Mennesker, han kendte og holdt af, var fordelt paa Ugens Dage. Og han havde en Liste med Navne, som han tog frem, f. Eks. naar han sad i Toget, og saaledes brugte han den langsommelige Tid i en Jernbanekupe til at bede for Mennesker. Og havde vi særlig tunge og vanskelige Tider, skete det jævnlgt, at vi fik et Brev, hvori det stod: »Du kan være sikker paa min Forbøn hver Dag i denne Uge!«

Hans Gærning var dernæst *Arbejde*. Hvor har han været en Mester til at faa noget ud af sin Tid. Fra hans tidligste Aar i K. F. U. M. skrev han ofte ved Siden af sin Underskrift paa Breve: »Luc. 22, 32«. Der staar: »Naar du engang omvender dig, da styrk dine Brødre!« Og hvor har han slidt for at styrke Mennesker. Om Aftenen Kl. 10½ efter Aftenandagt gik han over paa sit Værelse efter en lang og anstrengende Arbejdsdag, og oftest havde han et ungt Menneske eller et Par Stykker med, som han skulde tale med. Og naar han næste Morgen kom ned, havde han en Dynge Breve i Haanden.

Hvad har ikke Indsamlingen til K. F. U. M.s Borg 1897—1900 og senere til Udvidelsen i 1915 krævet af Arbejde, men han var en Mester i Administration.

Og hvor kunde han skabe Fest og Højtid. Hans Taler og Sange gav altid vore Foreningsfester et ekstra Plus, og i de Aar, da han var Generalsekretær for Landet, oplevede Provinsbyerne og Latinskoler og Seminarier noget af den samme Højtid, som banede Vej for K. F. U. M.s Arbejde ind til mange Hjerter, som ellers var ret vrangvillige.

Hvor var det glædeligt at være hans Medarbejder, for han havde den mest ubetingede Tillid til os, at vi ydede det bedste, vi evnede, og hvor holdt han fast ved os i Trofasthed!

Noget af det, som var saa stort at se, var den Ydmyghed, hvormed han gled til Side for at lade andre komme til. Da Mads Samuel Jørgensen blev Ricards Medhjælper i 1900, og tjente nøjagtigt et Aar til sin Død i en Alder af 26 Aar, lod Ricard ham bruge al sin Tid til aandeligt Arbejde, og selv sad han og passede Kontorarbejdet, som jo Andensekretæren skulde udføre.

Og saa havde Ricard den store Evne til at kunne sætte os unge i Arbejde, ikke ved at hænge over os, men ved at give os en Opgave og en til, ved et lille Skub her og en lille Snært der, naar vi trængte til at bremses og rettes.

Og saa kunde han øve *Sjælesorg*. Hvor har han baaret mange Menneskers Byrder. En af hans unge Venner fik en Gang et Brev, der begyndte saadan: »Hvor er der meget svært i denne Tid, men da jeg fik det Brev og fik betroet din Sorg, kom jeg saadan til at græde.« Og han kunde trøste og hjælpe med stor Visdom og Myndighed.

En stor Dreng paa 15—16 Aar blev kørt ned af en Bil og dødelig kvæstet. Hans Forældre bad Ricard komme ud til dem paa Hospitalet. Han kom straks, satte sig ned ved Sengen og sagde: »Naa, min Ven, du er vel klar over, at du nu skal ud at rejse paa den lange Rejse?« »Ja,« sagde Drengen, »det ved jeg, men hvordan skal jeg komme hjem til Gud? Jeg er kommen lidt bort!« Og saa sad Ricard og viste ham Vejen ud af Guds Ord, til den unge Mand med et slog sine Arme om hans Hals og sagde: »Tak nu har jeg det!« Siden under Dødskampen siger han: »Er De nu vis paa, at jeg har nok at rejse paa?« »Ja,« sagde Ricard, »det er jeg vis paa, og desuden: saadan en som dig lader Herren rejse paa Børnebillet.«

Og hele dette vældige og opslidende Arbejde gjorde han med et saare svagt Legeme, og fra unge Aar var han fortrolig med Døden. Da han for en halv Snes Aar siden skulde gennemgaa en stor livsfarlig Operation, kom Professoren om Morgenen og hilste paa ham og sagde: »I Dag maa vi nok se at gøre os Umage, for det er jo et kostbart Liv, vi har imellem Hænder.« Dertil svarede Ricard: »Tak, ja det kan jeg jo kun være taknemlig for. Men der kan jo da kun ske et af to: Enten lykkes det, og saa bliver jeg rask, og det er godt. Eller ogsaa mislykkes Operationen, og jeg dør, og saa gaar jeg hjem til Jesus, og det er meget bedre.« Professoren stod stille et Øjeblik, og saa sagde han: »Ja, naar De tager det saadan, saa kan jeg jo sagtens.«

Ricard var saa glad for Trofasthed, men blev altid ærgerlig over Smiger. Det største, han vidste, var, at Mennesker takkede Gud for ham, fordi han havde faaet Lov at være deres Vejviser til Jesus. Og det kan vi, selv om han er død.

»Kom eders Vejledere i Hu, som har forkyndt eder Guds Ord, og naar I betragter Udgangen af deres Vandel, saa efterlign deres Tro. Jesus Kristus er i Gaar og i Dag den samme, ja til evig Tid« (Hebr. 13, 7).

(»Fyns Tidende« 30/6).

MINDETALE I RADIO *Søndag d. 7. Juli 1929.*

Af GUNNER ENGBERG.

Om *Olfert Ricard* taler jeg i Aften som til hele den danske Kirke, ja, til den danske Nation.

De Kredse, som i særlig Forstand stod ham nær: K. F. U. M. og hele den kristelige Ungdomsbevægelse, som var Ricards første Menighed, hans Menigheder i Sankt Johannes og Garnisons Sogne, hans store Radiomenighed (hvis der er noget, som hedder saadan) og de mangfoldige Enkeltmennesker, som har personlige Erindringer om ham — disse vil næppe føle sig tilfredsstillet ved dette Foredrag; de vilde foretrække en dyberegaaende Skildring, som ikke her kan gives.

Synspunktet er her dette: at denne Personlighed var een af vort Lands store, i hvis Gerning vi alle har Del.

Saaledes har den største Del af den danske Presse skrevet om Ricard ved hans Død. Fra Norge og Sverige, fra Island og fra dansk-amerikansk Ungdom er der indgaaet Hilsner, som viser, at saadan ser *de Ricard*. I Paris har Danske faaet Indtryk af Landesorg ved at læse danske Blade.

Men mange herhjemme er næppe endnu færdige til at anlægge den store Maalestok for hans Person og Gerning. Han er os endnu for nær.

Partivæsen gør os altid blinde. Et Parti vil jo gerne tilegne sig sin Mand, og med tilsvarende Styrke vil Modpartierne skyde ham fra sig.

Endnu maa derfor den, der vil tale om Olfert Ricard som den Store, i hvem vi alle har Del, og som vi alle staaer i Gæld til — tale under Modsigelse.

Jeg agter ikke i dette Foredrag at holde mig til det uimodsigeligt rigtige. Dette vilde desuden let falde sammen med det *kedelige*, — og intet vilde være mere taabeligt end at tale kedeligt om Ricard! Hvad Folk end ellers syntes om ham, — *kedet* nogen har han aldrig!

Morsomt kan jeg nu ikke tale i Aften, hvor vi saa at sige samles ved hans Grav. Men jeg agter at være dristig i mine Paastande, selv med Fare for at udæske, — ikke dog udæske Personer, men kun den saglige Kritik.

Iøvrigt er min første Paastand altsaa den, at som en af Danmarks og den danske Kirkes *store* Mænd vil alle om 10 eller 20 Aar betragte Olfert Ricard.

*

Han blev født 1872, d. 2. April, Dagen for Slaget paa Rheden og fik Navn efter Dagens Helt, Olfert Fischer.

Paa sin Fødselsdag i Aar sagde han i en lille Tale til nogle nære Venner: »Jeg er nu 57; min Moder døde, da hun var 57« . . . en Udtalelse, der, ligesom adskillige Ting i hans sidste Prædikener viser, hvor let hans Tanker gik til Døden. To Dage før den sidste Operation talte han med en Ven om Muligheden af en dødelig Udgang af denne og sagde: »Saa skulde jeg altsaa i Overmorgen se min Moder« . . .

Læserne af Ricards Bøger véd, hvor han elskede sin for 30 Aar siden afdøde Moder. Drengene i K. F. U. M.s Ungdomsafdeling har altid vidst det — af hans Taler og fra Bogen »Ungdomsliv«.

Hans Fader, Departementschef *Christian Frederik Ricard*, døde 1908. Han naaede ikke engang at se sin dygtige Søn i en rigtig Stilling, — thi som saadan regnede den gamle Excellence næppe dette: at være Sekretær i K. F. U. M. — en Stilling, som den Gang var ny. Fortjenstmedaljen i Guld og en Præstegerning fik Ricard samme Aar, men først efter Faderens Død. »Ham vilde det have glædet,« sagde Sønnen.

Den Gamle naaede dog at se adskilligt: At Olfert Ricard blev elsket og fulgt af mange Unge, — at der var fyldte Kirker overalt, hvor han som Sekretær prædikede, — at han havde bevist sin Duelighed til at føre Ungdomssagen fremad, — og at den væsentlige Begyndelse var gjort til et Forfatterskab, der vistnok er det mest udbrede, den danske Kirke i 1100 Aar har haft.

Forældrene, som sikkert har haft den gamle Mening, at *Kirkens Tjeneste* til syvende og sidst er den højeste, vilde have glædet sig, om de vidste, at Olfert Ricard nu af Sjællands Biskop og andre er nævnet som sin Tids Største herhjemme. »Der har i vort Slægtled ikke været nogen af den danske Kirkes Tjenere, som i saa vid en Udstrækning har faaet Lov til at tjene det danske Folk som han.« (»Liv og Lys«).

Ricards Livs ydre Forhold er hurtigt nævnet: Allerede i Studentertiden fangede Københavnerdrengene ham ind for K. F. U. M.s Tjeneste. Der var han siden ansat i 12 Aar; derefter Præst i 21 Aar og Hovedlærer ved Pastoralseminariet i 14.

Biskop blev han ikke, skønt man valgte fem paa een Gang! Men een af vore Biskopper sagde den Gang advarende: »Det skulde nødig gaa, som da man sidst (efter Reformationen) indsatte mange Biskopper, at man glemte *Hans Tavsen!*« Og en anden af Biskopperne sagde: »Jeg ved ikke, hvem af os der vil huskes om 100 Aar, men *Ricard* vil man kende.«

*

Vi vil nu forsøge at mindes Ricards Personlighed og hans Gerning under eet, — og til Slut antyde Omfanget af hans Indsats i det danske Folks Liv.

Han var et mærkelig rigt begavet Menneske. Han forenede Evner og Gaver, som ikke ofte findes forenet hos den samme:

1) Han var baade kunstnerisk og videnskabelig begavet. 2) Han var baade Taler og Skribent. 3) Han var baade Teoretiker og Praktiker. 4) Baade Fører og Medarbejder. 5) Han tog sit Parti, men han var i en anden

Forstand hævet over Partierne. 6) Han var baade en Aladdins-Natur, til hvem det *kom*, og en Nureddin, som maatte slide for at naa det. 7) Han var en Spøgefugl med et tungt Sind. 8) International i Udsyn og helt igennem dansksindet. 9) En meget indtagende Personlighed, hvem nogle dog ikke kunde med, og som selv havde kraftige Reaktionen. 10) De manges Mand og den enkeltes gode Ven.

Saa mangfoldig var han — og mere! De fleste Menneskers Menneskeforstaaelse maatte udvides betydeligt, for at den skulde kunne rumme *ham*.

1. At Olfert Ricard var *kunstnerisk* begavet, ved enhver, som har hørt ham tale, og som har læst hans Prosa. Hans faa Vers er ringere; det er Digtning »mellem Venner«, men med skønne Glimt og af et dybt, menneskeligt-kristeligt Indhold. Hans Prosadigtning staar højere, især Bogen »Den Gang han vandrede her«, — hvor ofte er den ikke taget ned fra Hylden, læst højt i Hjemmene og fortalt for Unge!

Men Ricards kunstneriske Begavelse fandt Udtryk i al hans Tale og Skrift: Hans *skarpe Opfattelse*, især af Personer og deres Tale; den *intuitive Evne*, hvormed han forøgede sin psykologiske Erfaring — hvormeget smukt eller træffende har denne Mand ikke sagt om Kvinder, skønt hans Mor døde, før han blev 30, skønt han ingen Søstre havde og aldrig var forlovet eller gift; han havde visselig Digterens Gætteevne; — endvidere en *plastisk Fremstillingskunst*, som fik En til at *se*, hvad Taleren skildrede; i en spøgefuld eller skarp Bemærkning kunde han karakterisere en Personlighed, saa Indtrykket blev staaende. Enhver Tilhører eller Læser af Ricard har mødt disse hans kunstneriske Evner.

Sin *videnskabelige Sans* fik han noget mindre Brug for. Livet stillede ham væsentlig praktiske Krav. Men han viste videnskabelig Sans og Evne i sin Behandling af den hellige Skrift, baade i, hvad han sagde, og i, hvad han lod være med at sige! Man kan grue for, hvad en Ungdomstaler med Ricards Fantasi og Talegaver kunde have faaet ud af Skriften, hvis ikke han havde haft grundigt

Studium bag sig og nøgtern Saglighed i sin Opfattelse.

Det kan her i Parentes bemærkes, at han var aldrig bange for, at den videnskabelige Forskning skulde kunne tage Grunden bort under Troen, eller — hvis han her regnede med en Risiko, mente han, den var nødvendig. Han var altid Forskningens, Saglighedens Ven.

Nærmest det videnskabelige kom han maaske i den Bog, han selv regnede for sin bedste: »Aanden i Apostelkirken«.

2. Han var baade *Taler* og *Skribent*, — hvad jo ikke altid følges ad! Og han var sig selv lig, baade naar han talte og skrev. Det allermeste af, hvad han har skrevet, har først været sagt, og det trykte Ord har bevaret ganske usædvanlig meget af det mundtlige Ords Liv.

Som Taler har han i 30 Aar været anset for *den usædvanlige*, den særligt udrustede, sin Tids mest ejendommelige Prædikant.

Vi mener jo ikke dermed, at alle foretrak ham fremfor andre Præster! Man vurderer sin Præst efter mere end efter Veltalenheden. Men vi er vist enige om, at i Originalitet og Mesterskab som Ordets Forkynder naaede ingen Ricard.

Maaske var hans Veltalenhed ikke størst i Kirken. Det er en Smagssag. Hvad det retoriske angaar, saa foretrak jeg ham paa en *Talerstol*, hvor hans Gemyt fik Lov at røre sig friere end paa Prædikestolen, — hans Lune, hans Patos, hans overraskende Indfald, hans medfølelse Hjerter.

Men allevegne viste Ricard den Følelsens og Fantasiens Styrke, som gør en Taler, — en klar Tanke og Evne til at inddele; tillige havde han jo Udtrykkets Gave, Magten over Sproget! Man *kunde* ikke lade være at høre efter! (Allerede *det* er sandelig meget!) Man kunde *huske*, hvad han sagde, ofte selve Talens klare Opbygning, altid nogle Enkeltheder, slaaende Udtryk, nye friske Billeder. Ligesom karakteristiske Bemærkninger af Ricard af og til rendte »Byen rundt«; de var saa morsomt lavede, saa rammende, — saaledes gik korte Udtalelser eller Eksempler fra hans Prædikener igen i Dagens og

Ugens Samtale («Ricard sagde» —). Jeg vilde desuden antage, at han er den mest citerede kirkelige Forfatter i Danmark. Hvor ofte hører man ikke en Taler sige: »Som Ricard siger« —. Tidt er det naturligtvis noget, ogsaa andre har sagt; men Ricard har sagt det bedst, paa sin egen Maade, saa det sidder fast.

Endnu skal nævnes den *Fest*, der var over Ricard som Taler og Prædikant. Den kan jeg ikke beskrive.

3. Ricard var baade *Teoretiker* og *Praktiker*. Han kunde baade *se* det og *sige* det og *gøre* det.

Carlyle advarer imod at gøre Talere til Styrere: Talere duer ikke i det praktiske, mener han.

Dette passede i hvert Fald ikke paa Ricard. Han var en glimrende Administrator. Han var ikke for ingenting Departementschefens Søn: ordentlig, klar, handledygtig, hurtig og med et stort Overblik. Han er den eneste Mand, jeg har kendt, som (jeg gør ingen Undskyldning for, at jeg siger det) kunde have styret Landet paa eget Ansvar! Han skulde nok have fundet sig Medarbejdere! Han vilde have bævet under Ansvaret; han vilde ikke selv have tiltroet sig Evnerne; men han vilde have *gjort* det, om det var blevet nødvendigt. Vi kan jo gerne sige: Det blev det heldigtvis ikke!

Ricard kunde baade se Synerne, lægge Planerne og — om fornødent — udføre dem. K. F. U. M. var allerede i hans Dage en broget Virksomhed. Ricard kunde baade bygge Huse og samle Penge. Dette sidste passede ikke hans Stolthed og hans Finfølelse, men han *gjorde* det — som saa meget andet — af Pligt.

Ogsaa mindre Ting kunde han: I 1906, som var et Underskudsaar i K. F. U. M., tog Ricard selv Hovedkassebogen! Ogsaa føre Kassebog kunde han (fra Soldatertiden som Intendant med Udmærkelse!)

4. Ricard var Fører — og kendte altfor godt »Førens Ensomhed«; men han var samtidig, naar det kunde falde sig saaledes, en udmærket *Medarbejder*. Han elskede at være een i et Lag, at »blive nogle Stykker«, som delte Opgaverne mellem sig.

En Fører kendes paa, at han vèd Vejen og kan faa

andre til at følge sig. Dette gjaldt Ricard; han havde den fødte Førers Gaver. Men det passede ham i Grunden bedre at være den loyale Medarbejder. Loyalitet var en af de Egenskaber, han satte højest af alle.

Man tror ikke, han var Demokrat. Det var han heller ikke i Ordets almindelige Forstand. Meget i det demokratiske Styresæt forekom ham Tidsspilde.

Men »demos« betyder »Folket«, og Ricard var en Folkets Mand, uden Personsanseelse — spørg dem, der har tjent ham, eller de Chauffører, som har kørt for ham!

Han vilde have sin Sag frem, men Medarbejderne blev aldrig (som for saa mange Førere) Brikker i hans Spil; de var ham Mennesker, som krævede Hensyn.

5. Han var *Partimand*, for saa vidt som han havde bestemte Meninger og gerne gik sammen med dem, der havde lignende Overbevisning. Men han kunde vanskeligt rummes indenfor noget Parti.

Under Krigen forargede han mange ved sit saakaldte Tyskerhad; Slægten Ricard var jo baade fransk og dansk! Men som en Selvfølge erindres det nu, at han fra sit sidste Sygeleje drog Omsorg for *tyske* Gæster til »Det lutherske Verdenskonvent«.

Han var en varm Forsvarsven, men under stærke Anfægtelser, for han saa og følte Krigens Gru dybere end de fleste. *Alt i* en Krig var hans Natur imod! Kun mente han, at Selvopgivelse var endnu værre!

Han var en troende Kristen; men han kunde — mere end de fleste — se Værdier hos dem, som er »udenfor«; han havde til det sidste Omgang ogsaa med Ikke-Kristne, hvem han agtede.

Han var kirkelig Partimand, saa langt han kunde forene det med det: at være sand imod sig selv, og med Hensynet til andre. Som K. F. U. M.s Formand vilde han bevare Foreningen — til Tjeneste for hele den danske Kirke og for hele det danske Folk, det er sandt, men dog i et særligt Forhold til Indre Mission, fordi nemlig Indre Mission har begyndt dette Arbejde. *Pietet* var en af Ricards Hovedegenskaber. Naar Indre Mission paa Landet mange Gange ikke forstod ham og kritiserede

ham, saa kunde han paa sin Side aldrig glemme, at hos Missionsfolk fandt han den bedste Støtte, da han som ung Kandidat kom ud og talte Københavnerforeningens Sag, — og han blev ved at regne Indre Mission for den mest arbejdsduelige Del af Guds Menighed i Danmark.

Grundtvigianerne forstod han vel mindst, og *de* forstod ham mindst, — i hvert Fald Flertallet af deres Ledere. Men Ricard havde Hjertensvenner blandt dem, og Uvilje fra Grundtvigianeres Side undrede og smertede ham altid.

»Jeg angriber dem aldrig,« sagde han, »og mødes gerne med dem. Men der maa være noget i mit Væsen og min Maade, som byder dem imod, og de overvurderer altid min Indflydelse.«

»Bare man kunde blive Grundtvigianer,« kunde han sige, »men det skal man vist være født til.«

Han elskede Grundtvigs Salmer, og han var med til at føre mange af Folkehøjskolens Sange ind i den kristelige Ungdomsbevægelse. Men han var for meget Københavner til at forstaa det, man i sin Tid kaldte »den grundtvigske Bragesnak«, og for meget Øjebliksmenneske til at have historisk Sans i grundtvigsk Forstand. Han var mere fremadvendt end mindekær.

I sin Forkyndelse fortsatte Ricard snarest den Mynster-Martensen'ske Linje, som han regnede for Hovedstrømmen i dansk, kristelig Prædiken, men med tydelig Islæt af Indre Missions Vækkelsestone, — og med sit eget særlige Tilskud: En *Kristusforkyndelse*, som ikke kan karakteriseres her.

I nogen Grad er det rigtigt, naar det nu er sagt om ham: »I en retningshærget Tid viste han, at det er muligt at bygge en Præstegerning op paa hele det danske Folks aandelige Arv: Mynster, Martensen, Grundtvig og Indre Mission.«

Rigtigere vilde det være at sige: Han var, og han blev mere og mere *sig selv*, Olfert Ricard, som holdt af *noget* hos dem alle.

6. Naar vi bruger Romantikens Billedsprog, saa var Ricard baade en Aladdin, til hvem det kom ad *Inspira-*

tionens Vej, og en Nureddin, som ingen Vegne kunde komme uden *haardt Slid!*

Han var genial. Der er intet andet Ord, der slaar til, f. Eks. overfor hans Bibelfortolkning, hans Evne til at finde nyt, og til at gøre det gamle nyt for Folk. Det allerypperste, jeg har hørt af ham, er vistnok hans Bibeltimer for store Drengene.

Hvad han tænkte, kunde han undertiden sige saa let, — en gordisk Fortolkningsknude kunde han løse saa behændigt og selvfølgelig, at det næsten ærgrede dem, der bevæger sig med større Besvær! Undertiden fik de Mistanke til Dybden i, hvad han sagde, naar det kom saa klart og let. Med Urette! Her var en fuldtonende kristelig Forkyndelse. Man læse blot hans nyligt udkomne: »Enfoldig Vejledning til Frelse,« en Udlæggelse af Romerbrevet.

Det var saamænd dyrt nok købt, hvad han gav, købt baade med Arbejdets Flid og med Oplevelsens Smerte. Ingen, som har kendt Ricard, vil nægte, at han var et Pligtmenneske, en Slider, en gennem-etisk Natur, — og iøvrigt en igennem Sygdom og Træthed og Anfægtelser og Tvivl haardt prøvet Mand.

7. At Ricard var en *Spøgefugl*, et stort Stykke af en Komiker, ved mange! Hvor vi elskede ham for det som Dreng! Vi kan le endnu ved Tanken om hundrede Situationer og Indfald. Hvor har han ikke opmuntret os!

Men hans Tilhørere og Læsere har forlængst forstaaet, at han havde et medfødt tungt Sind. — Det var det, der tidligt drog ham til den unge Mynster eller til Søren Kierkegaard. Han kunde ikke tage sig Livet let. Han vilde vistnok sige (anderledes end Søren Kierkegaard), at det er saligt at være en Kristen, men det er mange Gange tungt at være Menneske.

»Maaske har du et *medfødt Tungtsind*,« skrev han selv i 2. Udgave af Jeremiasbogen, »og har du det, bliver du næppe under denne Sol som en af disse umiddelbart Glade og Elskværdige, som altid tager dig om Hjertet, og som du misunder en Smule; som disse bliver du næppe, selvom Kristus vinder Skikkelse i dit Hjerte, men jeg

tænker, du vil altid faa Glæde nok til, at dit Tungvind ikke skal friste dig til Synd, og du vil maaske faa Evne til at forstaa andre og være noget for dem, som hine Solskinsbørn aldrig vilde kunde begribe eller hjælpe.«

8. Ricard var baade *international* og *national*.

Han var mere end dansk, baade efter sin Slægts Rod og efter sit Slægtleds Horisont. Han holdt af at rejse og havde mange Venner i det Fremmede. Han blev let forstaaet udenlands, og vilde formodentlig have skrevet for en Verden, hvis ikke han havde skrevet paa et lille Lands Sprog.

Men hvor var han dansk tillige! Ikke blot af Overbevissning; det var ham, der aldrig vilde til Sønderjylland, før dette Land igen blev dansk! Men han var dansk af Gemyt: han var forelsket i en Landevejsgrøft med dens Blomstermylder, i Skovbrynet og Engene. Han var velbevandret i dansk Poesi og var en Modersmaalets Elsker og Ridder. Han lærte den kristne Ungdom at elske Danmark og gjorde sig Flid for at lære den at tale Modersmaalet smukt og rent.

9. Mange vil kalde ham et vidunderlig *indtagende Menneske*, en charmerende Personlighed. Dette gjaldt vistnok næsten alle Unge, ogsaa Landsbyens Ungdom. Men andre fandt ham fremmedartet, bizar og aparte; vi kunde godt sige (som om den grimme Ælling) »for stor og aparte, og derfor skal han nøfles«. Han blev flere Gange forbigaaet. En Række Embeder søgte han forgæves. »Jeg har mange Buler i Panden af Kirkemure, jeg er rendt imod,« sagde han spøgende.

Med Aarene gik det ikke an at overse ham! Man kunde derimod holde sig paa Afstand fra ham og kritisere ham. Der var nok at tage fat paa for den, der vilde!

Ricard var selv et Menneske med et lidenskabeligt Sind, stærk i Sympati og stærk i Antipati. Men han blev med Aarene mere og mere mildt dømmende, omfattende. Han almængjorde sig. Han stred for at være venlig, og mange taler nu om hans store Venlighed, især Smaafolk, tror jeg, og anderledestænkende.

10. Han var de *manges* Mand, èn af sin Bys mest frem-

trædende Skikkelser, en af dem, hvis Ord flest lyttede til i hele Landet. Men ingen fik saa meget af ham, som *de enkelte*, der søgte hans Hjælp.

Det er symbolsk, at han som ung $\frac{1}{2}$ Aar igennem udgav en haandskreven, med spøgefulde Tegninger forsynet Avis, »Sundhedsposten«, for een eneste Læser, en ung Mand, der laa hjemme i sin Fars Præstegaard med Tuberkulose. Det var Ricards dybe Glæde, da Faderen siden skrev, at han havde hjulpet den unge Mand til at dø i Fred.

Hine enkelte, mange mange enkelte, Mænd og Mødre, Ynglinge og de i Menigheden arbejdende Kvinder vil *aldrig* glemme Olfert Ricard.

*

Vi har nu søgt, igennem delvise Modsætninger, at tegne Ricards Billede. Vi skal tilsidst sige lidt til Vurdering af hans Værk.

Men lad mig forudskikke to Bemærkninger:

Det er ingen *kristelig* Vurdering, jeg giver, naar jeg kalder ham sin Tids Største. Det er en menneskelig Vurdering. Den kristelige Maalestok kan være en anden. En Krøbling, der er bundet til sin Seng, en af de stille i Landet kan gælde mere for Gud end Aandens Store. En bedende Moder kan komme til at betyde mere for Guds Rige, end den rigest udrustede. Naturligvis! Der er en Vurdering, vi ikke har Adgang til.

Endvidere: Naar der tales om Ricards Indsats, f. Eks. for dansk Ungdom, da kan det lyde, som om han var den første eller den eneste! Det var han jo ikke. Han havde sin Plads i Rækken. Han overtog en Arv, ogsaa en K. F. U. M., og han havde lært baade her og der. Men han var den *ypperste Fortsætter*, den *største Nybegynder*, den, hvis Navn blev en Fane.

Lidt om hans Indsats:

1. Naar dansk Ungdom i disse Sommeraftener samles om Baal rundt langs Kysten, saa ved de ikke selv, hvor meget de skylder Ricard. Langt udenfor den kristelige Ungdomsbevægelse rakte *hans Indsats for Ungdom*. Han

skabte, igennem sin Ungdomsbevægelse, den Atmosfære, hvori Ungdom nu vokser op, den almindelige Erkendelse, at der maa gøres noget for de Unge, at, »til Ungdommen kan det bedste ikke være for godt, hvis Ungdommen skal blive god nok til at fortjene det bedste.«

Her fortsatte han for Byernes Vedkommende den danske Folkehøjskoles Gerning, og med en langt tydeligere *kristelig* Islæt.

Naar Medicineren og stud. mag.'en, Handelsmanden og Haandværkeren nu leder Sommerlejre, Spejderbaal, Ungdomsafdelinger, da er dette i Ricards Spor; han samlede saadanne unge Lægmænd (ikke blot Præster og Lærere) om de Unges Opdragelse til danske Mænd, til Karakterer, til overbeviste Kristne.

Selv Skolen har vistnok lært af ham. De »nye Skoletanker«, de af dem, jeg kan forstaa og anerkende, — om Lærerens Forhold til Eleverne, om den frivillige Lydighed, om Selvbeskæftigelsens Herlighed — jeg siger ikke forvist, at man har det fra Ungdomsarbejdet, for vi er ikke ofte dygtige eller villige til at lære af hinanden; men man *kunde* have lært det hos Ricard, af hans Ungdomsarbejde!

2. Han *opdagede Overgangsalderen*, ligesom Rousseau opdagede Barnet og Grundtvig Ungdomsaarenes Ret og Betydning, — *Ynglingeaaarene*, »da hele Verden aabner sig for den Unge med sine Fristelser, sit Ansvar, sin Nyhed, sine mangfoldige Paavirkninger; og inde i den Unge selv vaagner et Væld af Længsler og Lyster, Kræfter og Drifter, Vemod og Vaarfryd,« — Konfirmationsalderen og de følgende Aar.

»Da er det, han kommer; netop da — Kirkens Herre, der kommer frem mellem Lysestagerne og siger: Vi to! Du er *Barn nok endnu*, til at du ikke har sluppet din Barnetro, — og du er *allerede Mand nok*, til at du selv kan tage Ansvaret for den. Jeg forstaaer dig, jeg kan bruge dig.« (»Ungdomsliv«).

Ogsaa den aldrende Ricard blev ved at tro paa de tidlige Ungdomsaars afgørende Betydning. Det er uendelig karakteristisk for ham, at han stadig i sin Kirkebøn bad

for de Unge, at det »maa blive deres tidlige Lykke at være deres Frelser bekendt.«

3. Ricards *sociale Betydning* er overordentlig stor. Hans Virksomhed naaede alle Befolkningslag, ligesom hans unge Aars Drengearbejde allerede gjorde det. »Handelsmanden mødes med Student og Smed,« hed det i hans første Julesang (1892).

Han store *Godgørenhed* har næppe været omtalt nu ved hans Død, og det var heller ikke hans Mening, at den skulde kendes.

Men saa sandt Ordet er *motivskabende*, saa sandt der kan føres et »Ord, som er Daad«, saa sandt den beaandede Tale sætter i Gang til ædel og uselvisk Handling, saa har denne Forkynder virket for socialt Sindelag, Brodersind, Landsmandsfølelse, folkelig Samling.

4. Han var eet af de stærke Bindeled mellem *Hovedstad og Land*, og repræsenterede saaledes en af de største Opgaver, vi har i Danmark. Bedst forstaaet i København, men hørt, læst, afholdt, fulgt ogsaa af de Unge paa Landet, virkede han samlende. Det er nok lige at nævne dette.

5. Han var noget af en *Enhedsskikkelse* ogsaa indenfor dansk Kirkeliv. Ingen Gruppe kunde helt kalde ham sin. Ingen Kreds var helt udenfor hans Indflydelse.

6. Han repræsenterede overalt Sansen for *det enkelte Menneske*, Kirkens og alle gode Magters Omsorg for den enkelte. Han understregede, saa det ikke i et Slægtled kan glemmes, at *den sympatiske Forstaaelse* er Vejen til at hjælpe Mennesker, — og man maa *tage Folk, hvor de staar*, hvis man vil føre dem videre.

7. Han var *sin Tids Barn*. Han mente ikke selv, hans Bøger vilde leve længe. »De er altfor meget skrevet med et Nutidshjerte,« sagde han. Jeg tror nu anderledes. Jeg tror, de vil leve, fordi de er skrevet med Hjertet — og Menneskehjertet er sig selv ligt, og Ungdomslivet især ligner sig selv, trods Forskel paa Overfladen. Og dernæst tror jeg, hans bedste Bøger vil leve, for deres Indholds Skyld. Det er Kristendom, *Brød* for Slægten.

*

Vi kunde gerne sige, vi i Aften samles ved Olfert Ricards Grav, til Mindehøjtid.

Om hans Kiste laa *et Flag*, Dannebrog. Det passede godt. Han var Moder Danmark en tro Søn.

Vort Flag bærer, ligesom de øvrige nordiske Flag, *et Kors*.

Det var Korset, Jesu Kristi Kors, som bar Ricards Liv. Enhver, som kendte ham, vød, i hvilken Grad dette er sandt. Han havde dybt erkendt Menneskelivets Byrder, dets Utilstrækkelighed, dets Kortvarighed, dets Synd. Det var *Jesu Kristi Kors*, som bar Ricards Liv.

Men foran os andre bar han Flaget, Korsflaget.

Hans Minde leve længe og være en virksom Kraft til Gavn for Danmarks, for Nordens Ungdom!
